

Střední škola obchodní, Belgická 29, Praha 2

Zeměpis

Zpracoval: Mgr. Novotný Mojmír

OBSAH

PŘEDMLUVA

1. Současný svět a jeho civilizační sféry

- 1.1 Státy světa dle autonomie
- 1.2 Vyspělé státy a rozvojové země
- 1.3 Světové velmoci
- 1.4 Současná ohniska politických, etnických a náboženských konfliktů ve světě

2. Hlavní změny na mapě současného světa

- 2.1 Třetí svět a dekolonializace
- 2.2 Mezinárodní integrace a dezintegrace
- 2.3 Globalizace - sféry vlivu
- 2.4 Nadnárodní organizace

3. Česká republika

- 3.1 Správní rozdělení ČR - kraj, region, město
- 3.2 Místopis krajů a regionů ČR
- 3.3 Životní prostředí v regionu
- 3.4 Kulturní a historické památky regionu
- 3.5 Přírodní památky regionu
- 3.6 Významní producenti regionu
- 3.7 Zajímavosti - statistické a zeměpisné
- 3.8 Turismus v ČR - poznávací a pobytový
- 3.9 Turistické trasy, turistické značení, turistické mapy

4. Místní oblast – Praha a okolí

- 4.1 Praha - turistické, kulturní a správní centrum České republiky

- 4.2 Městské části Prahy
- 4.3 Místopis okolí Prahy
- 4.4 Významní producenti oblasti

5. Cestování

- 5.1 Bezpečné cestování, bezpečné a nebezpečné lokace současného světa
- 5.2 Cestovní pojištění, měny států, Itinerář cesty

6. Významné turistické cíle mimo ČR

- 6.1 Evropa
- 6.2 Severní a Jižní Amerika
- 6.3 Austrálie
- 6.4 Afrika
- 6.5 Asie

7. Hospodářská mapa světa

- 7.1 Import zboží do ČR
- 7.2 Export zboží z ČR

PŘEDMLUVA

Tento studijní text tvoří povinnou literaturu předmětu " Zeměpis", který je určen pro prodavače třetího ročníku oboru " prodavač " Střední školy obchodní, Belgická 29, Praha 2.

Studijní text je v souladu s osnovou oboru, objasňuje základní zeměpisné pojmy, obecně rozebírá problematiku současného světa včetně hlavních změn na mapě současného světa, integraci, dezintegraci, globalizaci a nadnárodních organizace.

Další kapitoly se zaměřují na Českou republiku, místní oblasti – Prahu a její okolí, cestování, významné turistické cíle mimo ČR a v závěru na hospodářskou mapu světa.

Učební text je určen výhradně **pro vnitřní potřebu** střední obchodní školy obchodní Belgická 29 a je textem kompilačním. Zpracovatel použil **různorodého dostupného materiálu**, který vyhovuje potřebám učební osnovy.

1. Současný svět a jeho civilizační sféry

1.1 Státy světa dle autonomie

Autonomie (z řec. *autonomos*, řídící se vlastními zákony, a *autonomia*, politická nezávislost je stav určitého společenství nebo jednotlivce, pokud se řídí pravidly a zákony, které si sám dává nebo dobrovolně přijímá. Tento **princip** se projevuje v mnoha různých oblastech, například v **politice** (politická autonomie) nebo v **právu** (**autonomie vůle** jako důležitý princip **soukromého práva**, který předpokládá, že každý může svobodně vstupovat do vztahů s jinými a sjednávat si práva a povinnosti, pokud tím neporušuje zákon).

Autonomní republika je územně správní celek s vlastní ústavou, prezidentem, parlamentem, státními symboly a znaky. Není to však plnohodnotně nezávislá republika (není subjektem mezinárodního práva) a je politicky podřízena centrální vládě státu, na jehož území se nachází. O svých vnitřních záležitostech však rozhoduje většinou sama bez zásahů nadřazených celků. Má právo na určení úředních jazyků a vydávat vlastní zákony.

Protikladem autonomie je **heteronomie**, poslušnost cizím, případně i vnuceným pravidlům a zákonům.

Autonomní území nebo jen autonomie je **územní celek**, spravovaný odlišně a s vyšším rozsahem samosprávy. Autonomní územní je součástí **unitárního státu** a není subjektem **federace**, i když může být jejím předstupněm. ^[zdroj?]

Autonomie je rozsáhlá **samospráva** určité části **státu**. Na rozdíl od samosprávy, kde všechny dílčí celky mají své samosprávné orgány se stejnými a relativně omezenými pravomocemi, například vydávají jen podzákonné právní předpisy (**obecně závazné vyhlášky**), mohou mít autonomní území také **zákonodárnou moc** (sněm či parlament) a vlastní vládu]. ^[zdroj?] V jednom státě se může existovat více autonomních území s různým rozsahem autonomních **pravomocí** a působnosti, například silnější postavení Skotska než Walesu v Británii.

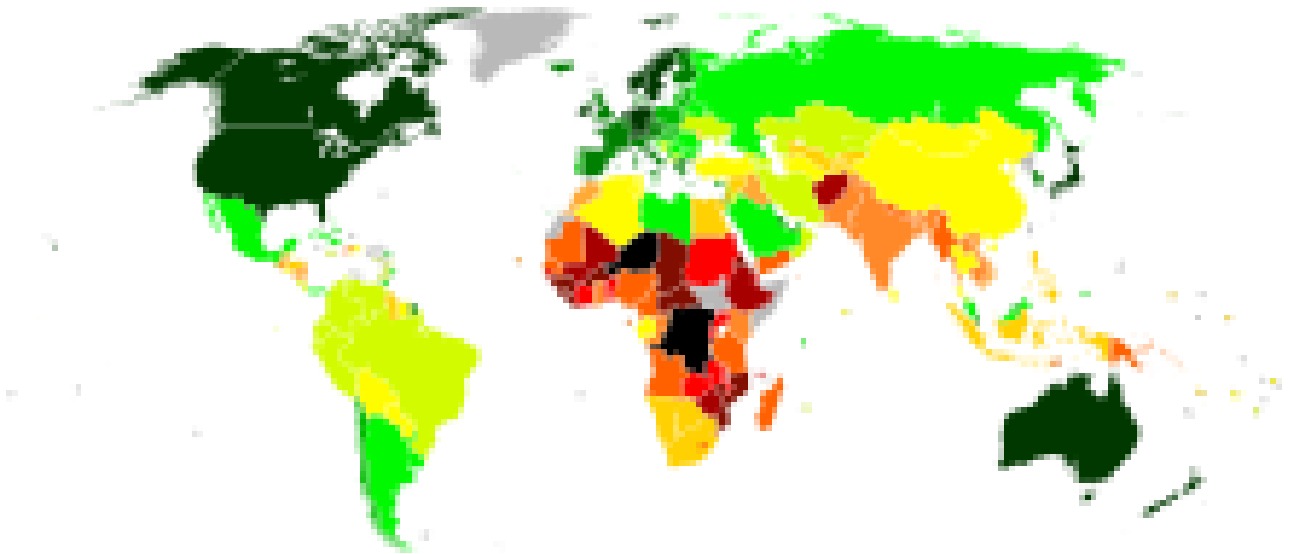
Příklady autonomních území:

- **Dánsko** – **Grónsko**, **Faerské ostrovy**
- **Finsko** – **Alandské ostrovy**
- **Francie** – **Korsika**
- **Portugalsko** – **Azory**, **Madeira**
- **Řecko** – mnišská republika **Athos**

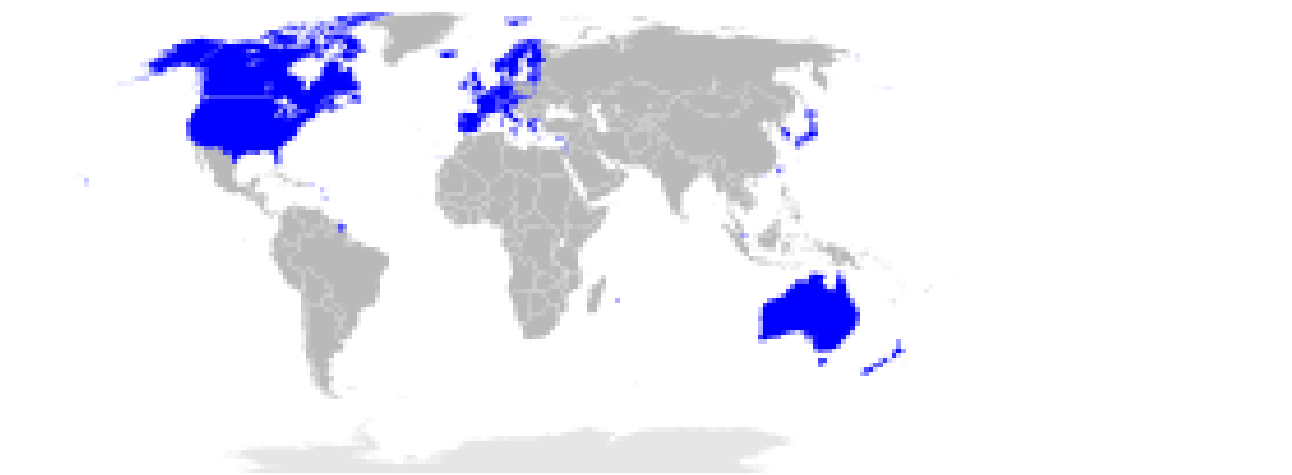
- [Spojené království Velké Británie a Severního Irska](#) – [Skotsko](#), [Severní Irsko](#), ostrov [Man](#), [Wales](#)
- [Čína](#) – [Tibet](#), [Vnitřní Mongolsko](#), [Hongkong](#), [Macao](#).

V období 1920-1938 mělo [Československo](#) také své autonomní části [Podkarpatská Rus](#)^[1] (fakticky až od 1938)^[2] a [Slovensko](#) v období 1938–1939 a 1945–1968.

1.2 Vyspělé státy

HDI, index rozvoje společnosti zde znázorňuje rozvojové země (červená) a vyspělé (zelená). Žlutě jsou pak znázorněny ty státy, které se nacházejí mezi oběma skupinami a šedě ty státy, o nichž nejsou potřebné informace.

Vyspělé země světa (modře) v roce 2008 podle [Mezinárodního měnového fondu](#).

Vyspělá země je taková země, která má vysoké [HDP](#) na hlavu, rozvinutou [energetiku](#), [strojírenský](#) a [chemický průmysl](#). Má nízký podíl těžby nerostných surovin. Převažuje zpracovatelský průmysl a je rozvíjena věda a technika. [Zemědělství](#) je druhořadé, avšak nezanedbatelné s moderní základnou. Mezi další charakteristiky ekonomicky vyspělých zemí patří:

- vysoká zaměstnanost ve službách
- nerovnoměrné rozmístění [hospodářství](#)
- orientace na [vědu](#) a výzkum
- rozvoj [cestovního ruchu](#) a dopravy
- vysoký hospodářský potenciál.

Mezi vyspělé země se obvykle neřadí země, jejichž bohatství je založeno pouze na těžbě a vývozu nějaké komodity, a přitom nejsou adekvátně rozvíjeny ostatní složky [hospodářství](#), nebo státy, v nichž je bohatství velmi nerovnoměrně rozloženo. Mezi takové země patří státy [Blízkého východu](#), jejichž bohatství je založeno jen na vývozu ropy. (např: [Bahrajn](#), [Kuvajt](#), [Spojené arabské emiráty](#), [Saúdská Arábie](#))

Poloha

Země považované za vyspělé leží obecně na [severní polokouli](#) v [Severní Americe](#) ([USA](#) a [Kanada](#)), v [Evropě](#) (např. státy [Evropské unie](#)), v [Asii](#) ([Japonsko](#)), tzv. [Asijské tygři](#) ([Jižní Korea](#), [Tchaj-wan](#)), [Izrael](#) a v [Oceánii](#) ([Austrálie](#) a [Nový Zéland](#)).

Index lidského rozvoje

Související informace naleznete také v článku [Index lidského rozvoje](#).

Kromě čistě ekonomického posouzení vyspělosti země existuje ještě ukazatel jménem [index lidského rozvoje](#). Index lidského rozvoje ([anglicky](#): *Humandevlopment index*, HDI) je pokus o vyjádření kvality lidského života, za pomoci porovnání údajů o [chudobě](#), [gramotnosti](#), [vzdělání](#), [střední délky života](#), [porodnosti](#) a dalších faktorů, který vypracovává [Organizace spojených národů](#) (OSN). Používá se pro měření potenciální sociální prosperity. Index vymyslel v

roce [1990](#) [pákistánský](#) ekonom [Mahbub al Hak](#) a od roku [1993](#) jej OSN používá ve své každoroční zprávě.

1.3 Rozvojové země

Šedá - vyspělé země

Zelená - rozvojové země

Červená - země, které postoupily z rozvojové na vyspělou

Modrá - [nově industrializované země](#)

(podle [MMF](#))

Rozvojová země je pojem obecně používaný k označování [států](#), pro něž je typická nízká úroveň [materiálního blahobytu](#).

Neexistuje jediná celosvětově přijímaná definice stavu, kdy je stát "vyspělý" a úroveň [ekonomického rozvoje](#) se také může velmi lišit v rámci skupiny rozvojových zemí. V minulosti byl kladen důraz především na [hospodářský růst](#) a míru [industrializace](#) země.

Dnes patří k nejuznávanějším měřítkům [Index lidského rozvoje](#) (HDI), který zohledňuje jak ekonomické, tak sociální aspekty rozvoje. Za rozvojovou tak bývá obvykle označována země s nízkou životní úrovní obyvatelstva, nerozvinutým průmyslem a nízkým [HDI](#). Většinou jsou do této kategorie

zařazovány členské státy [G77](#) a další státy na podobném stupni vývoje. Někdy se jim též zjednodušeně říká země Jihu či [třetí svět](#).

Dělení rozvojových zemí

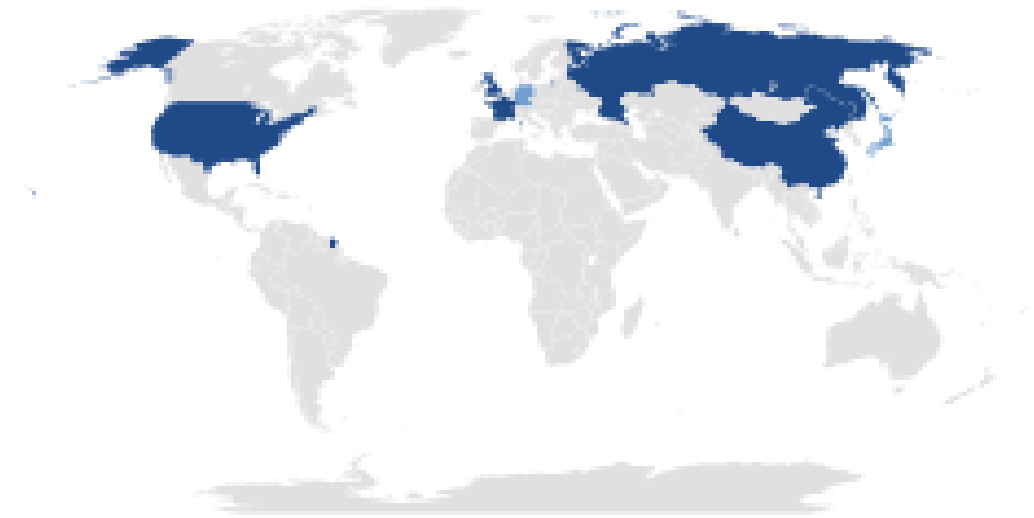
Rozvojové země bývají ještě dále členěny. Na konci žebříčku se nacházejí [nejméně rozvinuté země](#) a naproti tomu se mluví o takzvaných [nově industrializovaných zemích](#). Speciální skupinou jsou státy, které selhaly ve výkonu své funkce - tedy ty, kde vláda nemá kontrolu nad děním v zemi. Ty označujeme jako [zhroucené státy](#) (failedstates).

Co je pro tyto země typické

Probíhá [migrace](#) do měst (v roce [1960](#) ve městech žilo **22 % obyvatel**, v roce [2014](#) je už **54 % obyvatel**)

- Mají nižší [spotřebu](#) a je zde vysoký [populační růst](#) (např. [Etiopie](#), [Pákistán](#), [Nigérie](#))
- Je zde vyšší míra [chudoby](#) a nízká úroveň vzdělanosti
- Ve všeobecnosti nerozvinutý, převážně těžký průmysl a rostoucí [znečištění](#)
- Špatně funguje státní správa, [veřejné statky](#) ([školství](#), [zdravotnictví](#), obrana) jsou na nízké a nedostačující úrovni
- Relativně mladá populace, průměrný věk pod 30 let
- Odliv nadaných a vysokoškolsky vzdělaných obyvatel do rozvinutých zemí
- Často vysoký [státní dluh](#)
- Rychlejší ekonomický růst než u vyspělých zemí

1.4 Světové velmoci

- Tmavě modře jsou zobrazeny velmoci se členství v Radě bezpečnosti OSN, světle modře velmoci bez veta Rady bezpečnosti
- **Velmoc je označení státu, který má díky své hospodářské, vojenské, diplomatické nebo kulturní moci určující vliv na mezinárodní vztahy.**
- Označení *velmoc* se začalo používat po Vídeňském kongresu z let 1814-1815.
- **V dnešní době se za velmoci považují především stálí členové Rady bezpečnosti OSN - Čínská lidová republika, Francie, Rusko, Spojené království a Spojené státy, jako velmoc bývá označováno také Německo a Japonsko.**^[1]
- **Regionální velmoc, supervelmoc a jaderná velmoc**
- Termín *velmoc* se objevuje i ve spojení **regionální velmoc** (nejsilnější stát či státy ve vztahu k určitému regionu) a **supervelmoc** (nejsilnější stát či státy světa, schopny prosazovat své zájmy celoplanetárně). Za regionální velmoc s globálními zájmy je považována např. Čínská lidová republika.^[2]
- **Supervelmocí jsou dnes pouze Spojené státy americké^[3] (do roku 1991 i Sovětský svaz).**
- **Stát, který disponuje jadernými zbraněmi a je schopen je vyrábět, se označuje jako jaderná velmoc.**

1.5 Současná ohniska konfliktů ve světě

Ozbrojený konflikt - konflikt s využitím vojenských sil, který si vyžádá minimálně 1000 lidských obětí.

Ozbrojené konflikty členíme na:

1. **vnější (mezinárodní) konflikty** - kdy srážky ozbrojených sil přesahují hranice jednotlivých států a účastní se jich více vlád,
2. **vnitřní (vnitrostátní) konflikty** - což jsou boje vládních jednotek s organizovanými skupinami kontrolujícími určitou část území státu - terorismus, kdy jedna či více ozbrojených frakcí bojuje často značně odsouzeníhodnými prostředky proti státu.

Statistické údaje o ozbrojených konfliktech ve světě:

V minulém roce se ve světě odehrávalo neuvěřitelných 40 konfliktů dlouhodobějšího rázu, do nichž se zapojilo celkem 35 států.

K nejvíce postiženým kontinentům patří Asie s téměř 43% podílem na počtu válečných konfliktů ve světě.

Příčiny vzniku ozbrojených konfliktů lze rozdělit do několika skupin:

1. **spory o území** - v důsledku snahy o posílení vlivu na určitém území – mít moc, nebo naopak snaha vymanit se z vlivu ekonomicky silnějšího státu.
2. **nerostné bohatství a jejich distribuce** - například spory o ložiska ropy v Kaspickém moři a otázka přístupu ke sladkovodním zdrojům na Blízkém východě a v Africe.
3. **náboženství** - spor židů a muslimů na blízkém východě, vedení tzv. Svaté války muslimů proti křesťanům
4. **konflikty národnostního charakteru** - odehrávají se především v Africe a často dosahují rozměrů genocidy.

Ohniska dnešních nevážnějších konfliktů:

IZRAEL – PALESTINA

KAŠMÍR

AFGHÁNISTÁN

Důsledky ozbrojených konfliktů:

- **lidské oběti** z řad civilistů
- **roste počet globálních bezdomovců** - lidí vyhnaných ze svých domovů hledajících azyl.
- **humanitární a zásobovací krizev postižených oblastech** – ostatní země nestačí pomáhat tak, jak by bylo potřeba
- **nedodržování lidských práv** - mučení, nezákonné popravky, mizení lidí, nelidské podmínky ve vězení, věznění z politických důvodů, omezování svobody projevu
- **škody na životním prostředí** - často je na daném území způsobena katastrofa (např. v Kuvajtu za války v Zálivu), která má vliv na celosvětovou ekologii.

2.Hlavní změny na mapě současného světa

2.1 Třetí svět a dekolonizace

Rozdělení států světa na první (modře), druhý (červeně) a třetí (zeleně) svět v roce 1975

Třetí svět je označení, používané pro státy světa, jež jsou považovány za ekonomicky málo rozvinuté.

Rozdělení zemí na „světy“ vzniklo během studené války (autorem samotného termínu je francouzský demograf Alfred Sauvy), kdy jím byly označovány státy, které nepatřily ani do prvního, ani do druhého světa (tj. ani mezi západní kapitalistické státy, ani země socialistického bloku).^[1] Přestože oprávněnost označení je diskutována, byl termín přijat mnoha rozvojovými zeměmi, zejména členy Hnutí nezúčastněných zemí.

Termínem První svět se původně označovaly kapitalistické země západního bloku v čele s USA. Po pádu komunismu ve východní Evropě se ale toto označení začalo vztahovat na všechny vyspělé země s demokratickým zřízením, blahobytem a délkou života.

Druhým světem se označovaly komunistické státy východního bloku pod vlivem SSSR. Po svržení komunistických režimů ve východní Evropě a rozpadu SSSR zanikl východní blok a tím i druhý svět.

Čtvrtý svět je označení pro přírodní národy – lovce a sběrače. Převážně se jedná o kmeny a přírodní lidi v zemích třetího světa (ale i jinde), kteří se vůbec, nebo téměř vůbec nesetkali s civilizací.^[zdroj?]

Dekolonizace

Dekolonizace je pojem, který označuje společensko-politické procesy osamostatnění koloniálních držav od metropole (mateřské země).

Pojem dekolonizace se začal užívat během 50. let 20. století, a to i přes to, že procesy emancipace mají daleko starší historii. Dekolonizace v podstatě začala již v 18. (USA), pokračovala v první polovině 19. (jižní a stř. Amerika) a nabrala na obrátkách ve 20. století především jako důsledek druhé světové války.

Dekolonizace zahrnuje jak procesy vlastního osamostatnění, respektive vyhlášení samostatnosti, tak i procesy budování

samostatného státu a procesy hospodářské rekonstrukce nebo reorientace bývalé kolonie.

V poslední době se také v rámci neevropských společenských věd hovoří o jejich dekolonizaci.

2.2 Mezinárodní integrace a její formy

- **Ekonomiky zemí se propojují nejen v důsledku vzájemných tržních vztahů, ale i pod vlivem rozhodnutí svých vlád**
- **Mezinárodní ekonomická integrace posiluje vzájemný obchod mezi zeměmi a další formy mezinárodních ekonomických vazeb.**

edit	1327258221	[47. Mezinárodní	section	1-356
------	------------	------------------	---------	-------

Hlavní cíle mezinárodní integrace:

- **Odstraňování překážek bránících volnému pohybu zboží, služeb, práce a kapitálu**
- **Koordinace hospodářské politiky jednotlivých zemí (daňové, rozpočtové, měnové).**

edit	1327258221	[Hlavní cíle mezin	section
357-613			

Stupně integrace

1. Zóna volného obchodu

- **2 nebo více zemí se dohodne, že mezi sebou sníží nebo zruší cla na některé výrobky**
- *příklady*
  - **ASEAN** (Brunej, Indonésie, Malajsie, Filipíny, Singapur, Thajsko)
  - **NAFTA** (Kanada, Mexiko, USA)
  - **EFTA** (Island, Lichtenštejnsko, Norsko, Švýcarsko)

2. Celní unie

- **sdržení zemí, které se dohodly na omezení vzájemných obchodních bariér a zároveň uplatňují společné celní sazby vůči třetím zemím – tzv. společný celní sazebník**
- *příklady*
  - Celní unie EU- Turecko

- Jihoafrická celní unie
- (do roku 2004 tvořilo celní unii i Česko a Slovensko)

3. Společný trh

- **členské státy odbouraly veškerá cla, používají společný celní sazebník vůči třetím zemím a je mezi nimi zabezpečen volný pohyb zboží, služeb, práce a kapitálu**
- *příklad*
  - Evropské společenství v 80. letech
- vyšší stadium společného trhu je Jednotný vnitřní trh
  - členské země zavedly i společné technické a jiné normy pro své výrobky a služby
  - vnitřní hranice pro pohyb zboží, služeb práce a kapitálu již mezi v podstatě neexistují
  - příklad: Evropská unie od 1. poloviny 90. Let 20. století

4. Hospodářská unie

- **ekonomiky zemí, které jsou plně zapojeny do jednotného vnitřního trhu**, přenášejí část svých pravomocí na nadnárodní instituce
- instituce mohou spolurozhodovat o společné obchodní politice, daňových předpisech, rozpočtových pravidlech, sociální politice

5. Měnová unie

- jejím předpokladem je hospodářská unie
- **členské státy používají jako zákonné platidlo společnou měnu**
- k přijetí hospodářské a měnové unie se zavázala ČR se vstupem do EU
- vrcholem je úplná ekon. a pol. integrace, kdy samostatné státy splynuly v nový celek řízený z jednoho centra (sjednocení Německa 1990)

Mezinárodní organizace

- vznikly na podporu mezinárodních ekonomických vztahů
- **MMF**
- **OECD** Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj-diskusní fórum pro výměnu ekonomických informací a zkušeností (boj s korupcí)
- **WTO**-Světová obchodní organizace- pravidla obchodování mezi členskými státy, též slouží jako fórum pro jednání o změnách těchto pravidel a také jako orgán pro urovnávání sporů týkajících se mezinárodního obchodu

- **WB Světová banka**- poskytuje státům prostředky pro zmírnění chudoby a hospodářský rozvoj, soustřeďuje se především na rozvojové země

Dezintegrace

Rozdělení celku, rozpolcení, rozklad;
dezintegrace sociální, proces narušení strukturální či funkční jednoty sociální skupiny nebo sociálního systému; směřování k jejich celkovému rozpadu nebo dokonce zániku.

Ze sociálně psychologického hlediska stav ztráty spojení se skupinou. Chápána jako důsledek procesu sociální diferenciace; někdy ztotožňována se sociální dezorganizací.

2.3 Globalizace – sféry vlivů

Globalizace (z angl.global, celosvětový) je dlouhodobý ekonomický, kulturní a politický proces, který rozšiřuje, prohlubuje a urychluje pohyb zboží, lidí i myšlenek přes hranice států a kontinentů.

MME uvádí jako čtyři hlavní aspekty globalizace:

1. mezinárodní obchod.
2. pohyb investic a kapitálu,
3. migraci osob a
4. šíření znalostí.

Globalizace navázala na předchozí dálkový obchod, na koloniální expanzi evropských zemí a na působení křesťanských misionářů mimo Evropu.

Britský sociolog Roland Robertson definoval roku 1992 globalizaci jako "stlačování světa a stále sílící vědomí světa jako jednoho celku"

Podle hojně citované studie je globalizace "proměna prostorové organizace společenských vztahů a transakcí", a to vzhledem ke čtyřem hlavním rysům: rozsahu, intenzity, rychlosti a dopadu.

Ekonomická globalizace

= rostoucí mezinárodní pohyb zboží, práce a kapitálu, ale i technologií či politických a kulturních hodnot spojený s rozvojem

dopravy a komunikace, který vede ke zvyšujícímu se ekonomickému, politickému a kulturnímu propojení osob, podniků i národních ekonomik současného světa

- **Projevy**

- **růst mezinárodního obchodu**
- **rychlý růst mez. kapitálových toků včetně přímých zahraničních investic**
- **zvyšování ekonomicky podmíněné migrace**
- **rozvoj mezinárodních ekonomických organizací** a dohod (MMF, OPEC- Organizace zemí vyvážejících ropu, WTO-Světová obchodní org.)
- **rostoucí přemísťování výroby** prováděné v mezinárodním měřítku v souvislosti s vývojem poptávky a nákladů v jednotlivých zemích
- **rozvoj nadnárodních podniků** působících současně ve velkém počtu zemí

- **Přínos**

- **volný obchod a volný pohyb práce a kapitálu** pro hospodářský růst

- **kritika**

- **růst ekonomických rozdílů mezi zeměmi** - bohaté si polepšily více

2.4 Nadnárodní organizace

Nadnárodní korporace (řidčeji mnohonárodní korporace, transnacionální korporace, mezinárodní korporace nebo nadnárodní podnik (společnost)) je [korporace](#) nebo podnik, který řídí svůj obchod - výrobu produktů nebo distribuci služeb nebo obojí - ve více zemích, tj. alespoň jedné zemi mimo zemi svého sídla.

Dělení

Nadnárodní společnosti (MNC) se často rozdělují do tří širokých skupin:

- **Vodorovně integrované nadnárodní společnosti** řídí výrobní podniky lokalizované v různých státech vyrábějící stejné nebo podobné výrobky.

- Svisle integrované nadnárodní společnosti řídí výrobní podnik v jisté zemi/zemích k produkci produktů, které slouží jako vstup do výroby v jiné zemi/zemích.
- Diverzifikované nadnárodní společnosti řídí výrobní podniky lokalizované v různých státech, které nejsou vodorovně nebo svisle začleněny.

Výhody a nevýhody nadnárodních organizací

Ty největší nadnárodní korporace mohou zaměstnávat až stovky tisíc lidí (např. [Citigroup](#) má 332 tisíc zaměstnanců, 200 milionů zákazníků ve více než stovce zemí) a mít výnosy srovnatelné s [HDP](#) menších zemí. **Spolu s růstem** jejich objemu výroby nebo poskytovaných služeb získávají též (ekonomický, politický) vliv, podobně jako [světová ekonomika](#) hraje roli v [mezinárodních vztazích](#) a [globalizaci](#).

Mezi sporné body vlivu nadnárodních korporací se uvádí:

- využívání (nebo zneužívání) tzv. [daňových rájů](#)
- využívání (nebo zneužívání) [levné pracovní síly](#) a [dětské práce](#)
- hrozba vystoupení z trhu (v angl. *market withdrawal*) a s tím spojená ztráta mnoha pracovních míst v regionu nebo zemi coby politická „páka“ v jednání o lepších podmínkách pro danou korporaci
- velké (podle kritiků až nadměrné) [patentování](#) coby forma zamezení růstu konkurence

3. Česká republika

3.1 Správní rozdělení ČR

V souvislosti se správním členěním České republiky se nejčastěji setkáváme s termínem administrativně-správní členění. Toto dělení souvisí s rozčleněním ČR na jednotky, které mají pravomoci a povinnosti samosprávy, příp. i části státní správy.

Mezi územní samosprávné celky patří obce a kraje, které disponují pravomocí a působností. Nejčastěji se setkáváme s pojmem "územní samospráva", který je historicky vzniklým výrazem práva a schopností územního společenství občanů samostatně spravovat své místní záležitosti prostřednictvím volených zastupitelstev a dalších orgánů, případně i přímým hlasováním (referendem).

Základní principy územní samosprávy stanoví ústava a příslušné zákony (např. stále platný zákon o územním členění státu č. 36/1960 Sb. a jeho novely nebo zákon č. 347/1997 Sb. o vytvoření vyšších územních samosprávných celků).

Kraj

Kraje jsou v současné době v České republice označení pro dva různé typy objektů:

- **vyšší územní samosprávné celky(územní společenství občanů, veřejnoprávní korporace), které ustanovuje ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků.**
- **územní jednotky(části území republiky), které jsou stanoveny zákonem č. 36/1960 Sb., o územním členění státu, v novelizovaném znění.**

Samosprávné kraje Česka

Územní kraje Česka

Region

Region (z latinského regio) je území vymezené na základě společných znaků (rysů či kritérií). Proces vymezení regionů označujeme jako regionalizace.

Geografické regiony

Geografické regiony mohou být stanoveny buď politicky, jako administrativní jednotka, nebo mohou vzniknout přirozeně, jako kulturní, či národnostní nebo náboženský celek.

Slovem region se častokrát také označují ta území, která nemají žádnou formu vlastní samosprávy a mají jen statistický význam. Tak tomu bývá například v Evropské unii, kde existují tzv. euromunity.

Město

Město je sídelní geograficky vymezený útvar, pro který je charakteristický soubor znaků, jenž jej odlišuje od vesnice.

Jsou to především relativní velikosti ve srovnání s vesnicemi, vysoká hustota osídlení, kompaktnost a koncentrace zástavby, typická demografická, sociální a profesní struktura obyvatel (obvykle nepracují v zemědělství, ale naopak v obchodu, průmyslu, službách) a poskytování správních, vzdělávacích, obchodních a kulturních funkcí pro širší okolí.

3.2 Místopis krajů a regionů

Místopis je **pojem** označující **literaturu** zabývající se určitým místem. Například **knížka** o určitém městě či vesnici je místopisem té oné určité vesnice či města.

Místopis určitého regionu či kraje je pak nejčastěji místopisem toho určitého regionu či kraje. Místopis často obsahuje **historii** daného území a popis.

Ostatní aspekty jako **fauna**, **flóra**, **geologie** a **geomorfologie** nejsou tak časté. Je to *de facto* vše o daném místě se zaměřením na **humanitní složku**, tedy hlavně popis a historii.

Místopis České republiky dle regionů / Czech Republic – Regions

- » [Jihočeský \(JČ\) / Southern Bohemian](#)
- » [Jihomoravský \(JM\) / Southern Moravian](#)
- » [Karlovarský \(KA\) / Karlovy Vary](#)
- » [Královéhradecký \(KR\) / Hradec Kralove](#)
- » [Liberecký \(LI\) / Liberec](#)
- » [Moravskoslezský \(MO\) / Moravian-Silesian](#)
- » [Olomoucký \(OL\) / Olomouc](#)
- » [Pardubický \(PA\) / Pardubice](#)
- » [Plzeňský \(PL\) / Pilsen](#)
- » [Hlavní město Praha \(PR\) / The Capital City of Prague](#)
- » [Středočeský \(ST\) / Central Bohemia](#)
- » [Ústecký \(US\) / Usti nad Labem](#)
- » [Vysočina \(VY\) / Vysocina](#)
- » [Zlínský \(ZL\) / Zlin](#)

Místopis ČR na webu

Všeobecný místopis:

- ❖ <http://www.hrady.cz> – navzdory jménu stránky nejen o hradech – asi nejkompletnější místopis České republiky, byť úroveň jednotlivých hesel je různá
- ❖ <http://www.turistika.cz> – zajímavá místa České republiky a základní informace o nich (mimo jiné i vrcholy, turistická rozcestí...)
- ❖ <http://www.infocesko.cz> – zajímavá místa České republiky a základní informace o nich (mimo jiné i infocentra, komerční objekty...)
- ❖ <http://www.atlasceska.cz> – ještě další server o zajímavých místech ČR
- ❖ <http://www.tipynavylet.cz> – další z mnoha katalogů zajímavých míst; dělený dle turistických regionů
- ❖ <http://www.vyletnik.cz> – stručné popisy mnoha míst, často se zajímavými a obsažnými komentáři návštěvníků
- ❖ <http://www.zanikleobce.cz> – hodně kompletní přehled novodobě zaniklých obcí a objektů (včetně fotografií, lokalizace...)
- ❖ <http://atlas-cs.logis.cz> – „Atlas kulturních, přírodních a technických zajímavostí“ – více méně fotogalerie
- ❖ <http://www.cz-milka.net/pamatky> - nesystematická, ale celkem obsažná galerie zajímavých míst, tříděná podle „typu“ (hrady, zámky, města, technické památky, přírodní zajímavosti...)
- ❖ <http://www.fotohistorie.cz> - historické pohlednice
- ❖ <http://www.zanikleobce.cz/chytil.php> - přeskenovaný kompletní Chytilův místopis ČSR z roku 1929
- ❖ <http://www.holocaust.cz/cz/resources/jcom/jcom> - židovské komunity v ČR
- ❖ <http://www.doprirody.com> – tipy na výlety s pěknými fotogaleriemi
- ❖ <http://www.kudyznudy.cz> – oficiální server tuzemského cestovního ruchu – aktuality a tipy na zajímavá místa
- ❖ <http://www.taggmanager.cz/reference> - „naučné stezky v mobilu“

Památky obecně:

- ❖ <http://monumnet.npu.cz> – databáze nemovitých kulturních památek, národních kulturních památek a památkových zón (bez podrobnějších informací)
- ❖ <http://www.pametihodnosti.cz> – obsažné informace o nejznámějších památkách

- ❖ <http://www.zamky-hrady.cz> – hrady, zámky, města, církevní památky a další zajímavá místa, avšak vesměs pouze ty dobře známá (a absence jakékoliv mapy ztěžuje orientaci)
- ❖ <http://www.slavnevil.cz> – zajímavé vily České republiky
- ❖ <http://www.kultinfo.cz> – památky České republiky – hodně neúplný seznam
- ❖ <http://www.pruvodce.com> – popisy vybraných památkových objektů a muzeí (celkem pěkné, ale poněkud nepřehledné – v mapě nejsou zdaleka všechny popsány objekty)
- ❖ <http://www.npu.cz/zprist/vyhledavani/> – databáze zpřístupněných památek na stránkách Národního památkového ústavu
- ❖ <http://www.santini.cz> – dílo Jana Blažeje Santiniho-Aichla
- ❖ <http://depositum.cz/knihovny/pamatky> - naskenované Soupisy památek z let 1897 – 1913

Hrady, zámky, tvrze:

- ❖ <http://hrady.dejiny.cz> – asi nejlepší stránky o hradech na našem webu, bohužel však zoufale neúplné
- ❖ <http://www.zricenina.cz> – „po stopách Augusta Sedláčka“ – popisy a bohatá fotogalerie našich zřícenin
- ❖ <http://www.ohradech.eu> – soukromé stránky o hradech, především severočeských
- ❖ <http://vilemwalter.cz/hrady> - unikátní fotografie moravských hradů a zámků z konce 19. stol.

Sakrální památky:

- ❖ <http://smircikrize.euweb.cz> – katalog smírčích křížů a dalších kamenných památek (menhirů, pranýřů, brzdových kamenů...)
- ❖ <http://drevenekostely.ic.cz> – dřevěné kostely v ČR – pravděpodobně kompletní soupis včetně map
- ❖ <http://zidovskehrbitovy.wz.cz> – židovské hřbitovy – základní informace + fotogalerie
- ❖ <http://synagogy.euweb.cz> – synagogy v ČR – základní informace + fotogalerie
- ❖ <http://www.znicenekostely.cz> – databáze zaniklých, poškozených, ale i opravených církevních staveb
- ❖ <http://bozimuka.fotoprazak.net> – fotogalerie kapliček a božích muk (Zdeněk Pražák)

Rozhledny:

- ❖ <http://rozhledny.webzdarma.cz/> - zřejmě nejúplnější přehled rozhleden na našem webu
- ❖ <http://www.rozhlednyunas.cz> - další pěkný, avšak neúplný katalog rozhleden
- ❖ <http://www.rozhlednovymrajem.cz> – pěkně dělaná databáze rozhleden

- ❖ <http://www.rozhledny-cr.wz.cz> - méně podrobný, a též méně úplný seznam rozhleden
- ❖ www.turistik.cz/rozhledny - rozhledny na serveru Turistik.cz
- ❖ <http://rozhledny.uh.cz> - ještě jedna rozhlednová stránka, ale s pouze několika málo zpracovanými objekty
- ❖ <http://itakura.kes.tul.cz/jan/rozhledny/rozhled.html> - stránky „rozhlednového guru“ Jana Nouzy – spoustu zajímavých informací, novinky, nemá však charakter katalogu

Vojenské památky:

- ❖ <http://www.bunkry.cz> – databáze těžkých (a částečně i lehkých) objektů československého prvorepublikového opevnění
- ❖ <http://www.ropiky.net> – databáze (a zajímavé články) o meziválečném (a částečně i válečném a poválečném) lehkém opevnění
- ❖ <http://www.vets.estranky.cz> – přehled vojenských pietních míst (zejména pomníků padlých v 1. a 2. sv. válce)
- ❖ <http://www.vojensko.cz> – galerie objektů bývalé Pohraniční stráže a Československé lidové armády

Podzemí (přírodní i umělé):

- ❖ <http://www.caves.cz> – informace o zpřístupněných jeskyních
- ❖ <http://jeskyne.unas.cz> – stručný přehled veřejnosti zpřístupněného podzemí
- ❖ <http://www.speleoweb.cz/jeskyne> - databáze nejvýznamnějších jeskyní (bez podrobnějších údajů) a zajímavé články o podzemí
- ❖ <http://www.podzemi-cma.cz> - bohatá fotogalerie nejrůznějších podzemních prostor

Doprava:

- ❖ <http://www.zelpage.cz/trate/ceska-republika> – železniční tratě v ČR
- ❖ <http://www.dalnice.com> – vše o dálnicích na území ČR
- ❖ <http://www.lanove-drahy.cz> – lanovky v ČR

Další technické památky:

- ❖ <http://www.povetrnik.wz.cz> – podrobný popis všech dochovaných (a některých zaniklých) větrných mlýnů v ČR
- ❖ <http://mlyny.wz.cz> – fotogalerie větrných mlýnů
- ❖ <http://vodnimlyny.cz> - databáze vodních mlýnů
- ❖ <http://www.pivovary.info> – přehled pivovarů současných i zaniklých (včetně řady fotografií)
- ❖ <http://www.pividky.cz/mapa.php> - mapa pivovarů v ČR a příhraničí
- ❖ <http://vodarny.mistecko.info> – vodárenské věže
- ❖ <http://astro.troja.mff.cuni.cz/mira/sh/sh.php> - databáze slunečních hodin

- ❖ <http://stredni.vlny.sweb.cz> – středovlnné vysílače
- ❖ <http://www.fabriky.cz> – stránky o nejrůznějších starých průmyslových objektech – plné zajímavých informací a fotografií, bohužel však trochu chaotické a s chybami v interaktivní mapě
- ❖ <http://koda.kominari.cz> – databáze (továrních) komínů
- ❖ http://www.varhany.net/graf_pre2.php - varhany a varhanáři v České republice

Příroda:

- ❖ <http://lokality.geology.cz> - databáze zajímavých geologických lokalit České geologické služby
- ❖ <http://pruvodce.geol.morava.sci.muni.cz> – mineralogicko-petrografický exkurzní průvodce po Moravě a Slezsku
- ❖ <http://www.cittadella.cz/europarc> - (nejen) chráněná území v ČR
- ❖ <http://www.ochranaprirody.cz> - chráněné krajinné oblasti ČR
- ❖ <http://drusop.nature.cz> – Ústřední seznam ochrany přírody (registr zvláště chráněných území, evropsky významných lokalit, ptačích oblastí a památných stromů)
- ❖ <http://www.lezec.cz> – horolezecké skály včetně popisu cest
- ❖ <http://www.tisicovky.cz> – popisy a fotogalerie vrcholů ČR, přesahující nadmořskou výšku 1000 m
- ❖ <http://www.vodopady.info> – přehled vodopádů ČR s interaktivní mapou, základními informacemi, fotografiemi a GPS souřadnicemi
- ❖ <http://www.stezka.cz> – katalog naučných stezek (neúplný)
- ❖ <http://stezky.unas.cz> – poměrně rozsáhlý (ale nepřehledný) rozcestník, odkazující na různé webové stránky naučných stezek
- ❖ <http://www.zoo.cz> – Unie českých a slovenských zoologických zahrad (s linky na všechny členské zahrady)
- ❖ <http://ubzcr.cz> – Unie botanických zahrad České republiky (s linky na všechny členské zahrady a arboreta)
- ❖ <http://www.opso.cz/index.asp?cmd=3> – přehled horolezeckých skal včetně případného omezení lezení
- ❖ http://ebotanika.net/?page_id=22 – rozcestník botanických zahrad a arboret v ČR
- ❖ <http://fotoprazak.net> - fotogalerie přírodních krás (nejen České republiky) Zdeňka Pražáka
- ❖ <http://www.etf.cuni.cz/~moravec/fotky/> - Netopejrova fotogalerie přírodních krás (nejen České republiky)

Mapy:

- ❖ <http://supermapy.centrum.cz> – podrobné volně přístupné mapy ČR (včetně turistických značených tras)

- ❖ <http://www.mapy.cz> – méně podrobné mapy, avšak provázané i s leteckými snímky (včetně historických), kvalitními turistickými mapami a 2. vojenským mapováním
- ❖ <http://mapy.1188.cz> – další zajímavý mapový server (podrobné topografické mapy, ortofotomapy, pro část území turistické mapy 1:25000, dokonce i katastrální mapy!)
- ❖ <http://www.cykloserver.cz/cykloatlas> - podrobné turistické mapy České republiky i poměrně rozsáhlé části příhraničí
- ❖ <http://pollux.cenia.cz> – mapový portál veřejné správy – vše možné od chráněných území přes vojenské mapy až třeba po mapu hřbitovů ☺ (mapy ochrany přírody - mimo jiné mapování biotopů, chráněná území, přírodní parky, geomorfologické a fyto geografické členění ČR – též na <http://mapy.nature.cz>)
- ❖ <http://geoportal.gov.cz> – jiný podrobný mapový server – včetně leteckých snímků z 50. let
- ❖ http://heis.vuv.cz/data/spusteni/popisy/zvmrn_d.asp?check – základní vodohospodářské mapy ke stažení
- ❖ <http://oldmaps.geolab.cz> – historické mapy ČR (Müllerova mapa Čech, 1., 2. a 3. vojenské mapování)
- ❖ <http://historickemapy.cuzk.cz> – císařské otisky stabilního katastru (prozatím pro Čechy), reambulované mapy 3. vojenského mapování a poněkud nepřehledný archiv nejrůznějších map z doby před polovinu 19. stol.
- ❖ <http://www.staremapy.cz> – stará a historické mapy ČR (rozcestník)

Administrativa:

- ❖ <http://www.isu.cz/uir/scripts/> - Územně identifikační registr ČR – základní informace o správních jednotkách (obce, osady...)
- ❖ <http://www.czso.cz> – nejrůznější statistiky včetně demografických ročenek a pod.
- ❖ <http://www.scitani.cz> – výsledky sčítání lidu, domů a bytů
- ❖ <http://nahlizenidokn.cuzk.cz> – evidence nemovitostí

3.3 Životní prostředí v Česku

Povrchový důl je jednou z významných forem poškozování životního prostředí

Životní prostředí v Česku tvoří soustava četných přírodních prvků (ovzduší, voda, půda, organismy, ekosystémy a energie) fungující jako komplexní a propojený systém.

Téměř všechna odvětví lidské činnosti přicházejí do styku s životním prostředím a vzhledem k vysoké úrovni využití krajiny, průmyslové i jiné výroby, **je nezbytné zajistit dodržování určitých norem, které umožní využívání životního prostředí v takové míře, aby nedocházelo k jeho poškozování a udržitelnému rozvoji pro další generace.**

Česká republika jako země se zkušenostmi se socialistickým zřízením disponuje jistými znalostmi s možnostmi využívání vlastního životního prostředí a riziky jeho poškození. **Ve své historii se obyvatelstvo České republiky potýkalo s nebezpečím znečištění ovzduší, hospodaří a využívá vodu, využívá zdroje povrchových i podpovrchových surovin, hospodaří s půdou.**

Nezanedbatelnou úlohu má i ochrana přírody, a životního prostředí jako takového. V neposlední řadě pak má na životní prostředí vliv i energetika spojená s předchozími způsoby využívání krajiny.

Stav složek životního prostředí

Znečištění ovzduší

[Elektrárny Prunéřov](#) patří k největším znečišťovatelům ovzduší v ČR

[Znečištění ovzduší](#) je v současnosti v Česku stále aktuálním problémem.

Dlouhodobě nejznečištěnější ovzduší má město [Ostrava](#)

Emise skleníkových plynů

Dlouhodobě má Česká republika velmi vysoké měrné emise [skleníkových plynů](#), patřící mezi nejvyšší mezi členskými státy [Evropské unie](#).

Znečištění vod

Řeka [Bílina](#) patří k nejvíce znečištěným vodním tokům v Česku

Pražská [čistírna odpadních vod](#) už neodpovídá požadavkům dneška

Nejznečištěnějšími řekami v České republice jsou hlavně menší toky [Mračný potok](#), [Trkmanka](#), [Lomnice](#), [Litava](#), [Kyjovka](#), [Hájecký potok](#), [Mrlina](#), [Skalice](#), [Vlkava](#) a [Zákolanský potok](#), z větších toků [Bílina](#) a dolní toky [Lužnice](#) a [Ostravice](#).¹⁸¹

Půda a horninové prostředí

Vodní [eroze půdy](#) podpořená nesprávnou orbou u Přerova nad Labem

Na kvalitu půdy negativně působí některé přírodními vlivy, např. sesuvy půd, i některé lidské činnosti, např. využívání kalů z čistíren odpadních a aplikace chemických látek v pro hnojení zemědělské půdy nebo používání pesticidů.

Zhutněno nebo zhutněním ohroženo je v České republice asi 40 % zemědělských půd.

Lesy

Jizerské hory les poškozený kyselými dešti

I přes výrazný pokles emisí škodlivin do ovzduší během 90. let 20. století zůstává stav českých lesů nadále nejhorší ve střední Evropě.

Poškození listů působením ozonu

ČR výrazně překračují cílový imisní limit pro ochranu vegetace. Ozón narušuje fyziologické funkce rostlin, poškozuje listy a jehličí stromů a vede k jejich předčasnému odumření.

Pesticidy a průmyslová hnojiva

Spotřeba pesticidů v českém zemědělství stále roste

Průmyslová hnojiva a pesticidy jsou zdrojem kontaminace půdy a v důsledku splachům se podílejí na znečištění povrchových i podzemních vod, dusíkatá hnojiva i na eutrofizaci. Podílejí se též na snižování biodiverzity půdních mikroorganismů i na poklesu početnosti řady druhů živočichů a pronikají i do potravin.

Pěstováním geneticky modifikovaných plodin

V České republice je doposud povoleno komerční pěstování pouze geneticky modifikované kukuřice.

Zvláště chráněná území

[Národní park Šumava \(Chalupská slat'\)](#)

České zákony rozlišují šest kategorií zvláště chráněných území:

- národní parky (NP) - [Národní park Šumava](#), [Krkonošský národní park](#), [Národní park České Švýcarsko](#) a [Národní park Podyjí](#) mají dohromady rozlohu 119 500 hektarů
- chráněné krajinné oblasti (CHKO) - jde o 25 oblastí pokrývajících asi 13,78% území státu
- národní přírodní rezervace (NPR) - vyhlášeno 110 chráněných území této kategorie
- přírodní rezervace (PR) - asi 750 lokalit
- národní přírodní památky (NPP) - 112 vyhlášených lokalit
- přírodní památky (PP) - asi 1180 území a objektů.

3.4 Kulturní a historické památky v ČR

Národní kulturní památky (NKP) reprezentují nejhodnotnější historické stavby z prostředí historických sídel i krajiny včetně movitých děl. Národními kulturními památkami rozumíme památky evidované v Ústředním seznamu kulturních památek ČR (ÚSKP) spravovaném NPÚ.

Charakteristika NKP

Za **národní kulturní památky** jsou nařízením vlády České republiky podle zákona o státní památkové péči prohlašovány kulturní památky **představující nejvýznamnější součást národního kulturního bohatství České republiky** (národní kulturní poklad).

Z názvu i uvedené definice přitom vyplývá, že není možné za národní kulturní památku prohlásit věci nebo jejich soubory, které nebyly prohlášeny kulturními památkami. Převážná část národních kulturních památek na území České republiky se nachází ve vlastnictví církve nebo státu.

Nemovité a movité národní kult. Památky

Obecně můžeme za **národní kulturní památky považovat nemovité a movité věci nebo jejich soubory, které jsou nevýznamnějšími doklady historického vývoje našeho národa a nositeli nejdůležitějších historických, uměleckých, vědeckých a technických hodnot, nebo které mají přímý vztah k nejvýznamnějším osobnostem a historickým událostem našeho národa.**

Nemovité národní kulturní památky ČR

Mezi národní kulturní památky jsou zařazeny nejvýznamnější stavby z historických jader krajských i okresních měst České republiky. Přirozeně jsou přitom zastoupeny dominanty největších sídelních center ČR - Prahy, Brna i Ostravy. Současně je zde i řada staveb, které se mohou nalézat v prostředí malého města či dokonce venkovských obcí.

Z hlediska typologického náleží mezi národní kulturní památky hrady a zámky, kláštery a kostely, hradiště a archeologické naleziště, technické památky i památky lidové architektury.

Movité národní kulturní památky v ČR

Mezi movité národní kulturní památky řadíme nejvýznamnější malířská, sochařská a literární díla, tvořící často soubory interiérového vybavení na hradech, zámcích nebo stavbách církevního charakteru.

Nejvýraznějším reprezentantem movitých národních kulturních památek jsou České korunovační klenoty, ale i Velislavova bible, Kodex vyšehradský a Pasionál abatyše Kunhuty. Zastoupeny jsou též nejvýznamnější soubory pravěkých archeologických nálezů, oltářních obrazů, chrámových zvonů a cimbálů nebo automobily Tatra, dokládající rozvoj vědy a techniky.

Seznam národních kulturních památek majících vztah k venkovským sídlům a lidové architektuře je uveden na samostatné stránce Národní kulturní památky v ČR.

Památky UNESCO

České země mají bohaté a pestré dějiny. Lidé, kteří přišli ze všech koutů světa, zde postavili a vyzdobili stovky zámků, kostelů i klášterů a současně se podíleli na celkové architektonické podobě českých měst. V České republice bylo také vyhlášeno šest biosférických rezervací UNESCO.

Dvanáct památek již bylo zapsáno do Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO:

Praha - historické centrum

Telč - historické centrum

Český Krumlov - historické centrum

Žďár nad Sázavou - Kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře

Kutná Hora - historické centrum

Lednicko - valtický areál

Kroměříž - areál Arcibiskupského zámku a Květné a Podzámecké zahrady

Holašovice - unikátně dochovaná vesnice jihočeského typu

Litomyšl - renesanční zámek a historické centrum města

Olomouc - sloup Nejsvětější Trojice

Brno - vila Tugendhat

Třebíč - románsko-gotická bazilika sv. Prokopa a židovská čtvrť

3.5 Přírodní památky ČR

Přírodní památka (zkratka PP) je území obvykle menší rozlohy zřízené k ochraně určitých přírodních objektů místní až státní hodnoty. Je obdobou národní přírodní památky.

Status přírodní památky mělo k červnu 2012 v České republice 1 271 území a objektů, k prosinci 2013 to pak bylo již 1 357 území. Na počátku září 2016 se v ČR nacházelo 1 533 přírodních památek.

Díky své poloze má Česká republika poměrně vysokou rozmanitost druhů a stanovišť. Vyskytuje se zde více než 2700 druhů cévnatých rostlin, 2400 druhů nižších rostlin, 50 000 druhů bezobratlých a zhruba 390 druhů obratlovců. Podle české IUCN kategorizace z nich patří mezi ohrožené druhy 19 % savců, 50 % ptáků, 53 % plazů, 43 % obojživelníků, 40 % sladkovodních ryb a 43 % cévnatých rostlin. K nejzranitelnějším patří netopýři, šelmy a druhy vázané na mokřady.

Dobře prozkoumané druhy, mezi které v České republice patří ptáci. Výskyt lesních ptáků stagnuje. Za hlavní příčinu úbytku polního ptactva je považována intenzifikace zemědělství. Dříve běžné druhy jako vrabec polní, čejka chocholatá nebo skřivan polní výrazně ubývají.

V roce 2008 bylo více než 70% typů evropsky přírodních stanovišť významných hodnoceno v nepříznivém nebo nedostatečném stavu z hlediska ochrany. Stav 37% druhů je hodnocen jako nedostatečný a 36% druhů jako nepříznivý.

Krajina

České středohoří jedna z chráněných krajinných oblastí

Za negativní trend je považován rychlý nárůst zastavěných území zejména v okolí velkých měst a v důsledku toho ke ztrátě cenných biotopů mnoha rostlinných i živočišných druhů, což přispívá k poklesu biologické rozmanitosti. Negativní změny jsou také důsledkem intenzivní výstavby dopravní infrastruktury (zejména silnic a dálnic), růstu spotřeby hnojiv a pesticidů v zemědělství nebo rozvoje cestovního ruchu.

Každý den výstavba pohltí v České republice asi 11 hektarů zemědělské půdy.

Zvláště chráněná území

[Národní park Šumava \(Chalupská slat'\)](#)

Zvláště chráněných území jsou jedním z nástrojů životního prostředí v České republice. Jedná se o přírodovědecky nebo esteticky významná nebo jedinečné oblasti. Obvykle jde o lokality s unikátní nebo reprezentativní biologickou rozmanitostí na úrovni druhů, populací i společenstev, s jedinečnou geologickou stavbou nebo významná z hlediska vědeckého výzkumu.

České zákony rozlišují šest kategorií zvláště chráněných území:

- **národní parky (NP)**
- [Národní park Šumava](#),
- [Krkonošský národní park](#),
- [Národní park České Švýcarsko](#) a
- [Národní park Podyjí](#)
- mají dohromady rozlohu 119 500 hektarů
- **chráněné krajinné oblasti (CHKO)** - jde o 25 oblastí pokrývajících asi 13,78% území státu
- **národní přírodní rezervace (NPR)** - vyhlášeno 110 chráněných území této kategorie

- **přírodní rezervace (PR)** - asi 750 lokalit
- **národní přírodní památky (NPP)** - 112 vyhlášených lokalit
- **přírodní památky (PP)** - asi 1180 území a objektů.

3.6 Významní producenti v ČR

Mezi hlavní odvětví průmyslu v Česku patří průmysl chemický, strojírenský, potravinářský a hutnický.

Další významná odvětví jsou průmysl energetický, stavební a spotřební.

Méně významná odvětví jsou zbrojní průmysl a sklářství (které ovšem má v ČR dlouhou tradici).

3.6.1 Hutnický

V současnosti jsou v Česku dvě společnosti s úplným hutním cyklem, tj. od výroby železa přes výrobu oceli až po výrobu ocelových polotovarů a především válcovaných výrobků. Jsou jimi firmy [ArcelorMittal Ostrava](#) působící v areálu [Nová huť](#) v Ostravě a [Třinecké železářny](#).

3.6.2 Strojírenský

Důležitou součástí průmyslu v ČR je [automobilový průmysl](#). Nejvýznamnější výrobce osobních automobilů je [mladoboleslavská společnost Škoda Auto](#). V [Nošovicích](#) se vyrábí vozy [Hyundai](#) a [Kia](#).

Důležitou součástí automobilového průmyslu je výroba automobilových součástek. Mezi nejvýznamnější dodavatele v ČR patří [Bosch v Českých Budějovicích](#) a [Jihlavě](#), [Barum v Otrokovicích](#).

Automobilový průmysl zaměstnává více než 120 tisíc lidí, z toho Škoda Auto zaměstnává kolem 24 tisíc lidí.

3.6.3 Elektrotechnický

Elektrotechnický průmysl je odvětví, které produkuje materiály, přístroje a zařízení využívající [elektrickou energii](#).

Velké české firmy jsou často součástí nadnárodních korporací a úzce se specializují. Například [ABB](#): elektroinstalační přístroje, výkonové polovodiče; [Siemens](#): elektromotory; [Schneider Electric](#): jističe, ovladače, [Eaton](#): rozvodnice, záložní zdroje.

3.6.4 Chemický

Zentiva [Dolní Měcholupy](#)

Chemický průmysl je ukazatelem hospodářské vyspělosti země, vyžaduje kvalifikované pracovníky, výchozí suroviny, elektrickou energii a vodu.

Důležité části chemického průmyslu v ČR jsou zpracování ropy ([petrochemie](#)), [farmaceutický průmysl](#) (výroba léků), gumárenský a plastikářský průmysl a [výroba papíru](#).

Důležité [petrochemické závody](#) v Česku jsou v [Litvínově](#), v [Pardubicích](#) a v [Kolíně](#). Výrobou farmak se v Česku zabývá [Zentiva](#) v [Praze](#).

Zástupcem gumárenského a plastikářského průmyslu jsou Gumárny [Zubří](#) vyrábějící těsnění a podložky pod kolejnice.

Výrobou papíru se zabývá největší komplex v ČR tohoto druhu [Papírny Štětí](#) a v menší míře Papírny [Větrní](#).

3.6.5 Energetický

Průmysl energetický se zabývá získáváním a distribucí všech forem [energie](#), zejména [elektrické](#) a také těžbou a využitím surovin jako je [uhlí](#), [ropa](#), [zemní plyn](#), [jaderné palivo](#) a [dřevo](#). Také využitím [obnovitelných zdrojů energie](#), jako jsou [sluneční energie](#), [větrná energie](#), [vodní energie](#), [biomasa](#) atd.

Hlubinná těžba [černého uhlí](#) probíhá momentálně pouze na [Ostravsko-karvinském revíru](#) prostřednictvím firmy [Ostravsko-karvinské doly](#)(OKD).

Chladicí věže [Jaderné elektrárny Temelín](#)

[Jaderná elektrárna Dukovany](#). **Temelín** v **[Jihočeském kraji](#)** má dva instalované bloky z původně plánovaných čtyř, každý má výkon 1000 [MW](#). V roce 2006 elektrárna vyrobila přibližně 12 [TWh](#). Dukovany stojí 30 kilometrů jihovýchodně od [Třebíče](#). V roce 2006 vyrobila 14,025 TWh elektrické energie.

V České republice je 16 **[tepelných elektráren](#)** s [instalovaným výkonem](#) nad 200 MW. **[Nejvyšší výkon](#)** má elektrárna **[Pruněřov II](#)** nedaleko [Chomutova](#) s instalovaným výkonem 1050 MW a za ní je elektrárna **[Počerady](#)** nedaleko [Loun](#) s instalovaným výkonem 1000 MW.

3.6.6 Spotřební

Bývalá prodejna Baťa na [Masarykově náměstí](#) v [Ostravě](#)

Spotřební průmysl produkuje výrobky určené pro krátkodobou nebo dlouhodobou spotřebu. Jedná se především o průmysl textilní, oděvní, obuvnický, dřevozpracující a [polygrafický](#).

Největší česká textilní firma [OP Prostějov Profashion](#) v [Prostějově](#) skončila 3. května [2010](#) kvůli dluhům dosahujícím 1,6 miliardy korun v [konkurzu](#),k jehož odvrácení nepomohla ani [reorganizace](#).

3.6.7 Potravinářský

V České republice jenejvyšší spotřeba [piva](#) na hlavu (cca 160 litrů ročně. V roce 2008 byl počet pivovarů v ČR 48 a bylo vyrobeno téměř 19 806 107 [hl](#) piva, z toho bylo 3 705 953 hl piva vyvezeno do zahraničí.

Počet pivovarů dlouhodobě mírně klesá, zatímco počet vystaveného piva v pivovary se nacházejí po celé České republice, ty nejvýznamnější v [Praze](#), [Plzni](#), [Českých Budějovicích](#), [Brně](#) a [Nošovicích](#). Mezi největší výrobce piva v ČR patří [Plzeňský Prazdroj](#), [Staropramen](#), společnost [Heineken](#) a [Budějovický Budvar](#).

V České republice se vyrábí [cukr](#) z [cukrové řepy](#). Významné [cukrovary](#) jsou v Polábí, Poohří, na Hané a na Jižní Moravě. Významným producentem cukru v České republice je společnost [Tereos TTD](#), která sdružuje Cukrovar [Dobruška](#) a Cukrovar [České Meziříčí](#)

Mlékárny jsou rozloženy po celé republice, vzhledem k trvanlivosti mléčných výrobků (v řádu týdnů). Mezi mléčné výrobky patří zejména mléko, máslo, sýry, smetana, jogurt, tvarohy a zmrzliny. Mezi nejznámější mlékárny patří Mlékárna Kunín, mlékárna Olma, Mlékárna [Klatovy](#), Mlékárna [Hlinsko](#), Mlékárna [Olešnice](#).

3.6.8 Zbrojní

Momentálně se zbrojní průmysl specializuje spíše na kvalitu, než na kvantitu, jak tomu bylo za dob komunismu. Velkou část zbrojní výroby poskytují soukromé podniky. Součástí zbrojního průmyslu není jen samotná výroba, ale i výzkum.

Bitevní letoun [L-159 Alca](#)

Firma [Aero Vodochody](#) vyrábí nedaleko Prahy bitevní letouny [L-159 Alca](#) a pro [americkou](#) firmu [Sikorsky Aircraft Corporation](#) vrtulníky [Sikorsky S-76](#). Zbrojovka [Vsetín](#) vyrábí [odstřelovačskou pušku Falcon](#).

Armáda má v plánu nakoupit téměř osm tisíc nových útočných pušek [CZ 805](#) za 1,1 miliardy korun. CZ 805 je vyvinuta Českou zbrojovkou a firmou [MeoptaPrerov](#) (která dodává optiku). Má být náhradou na [samopaly vzor 58](#).

Hodnota vývozu vojenského materiálu od roku 2011 výrazně roste:

Rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
mld. Kč	3,32	3,09	2,06	2,67	2,64	2,86	2,62	2,63	4,83	4,73	4,63	5,48	4,51	6,77	7,43	11,77	15,13

3.6.9 Sklářský

Sklářství má v Česku dlouholetou tradici, způsobenou zejména dostatkem surovin potřebných k výrobě skla.

V současné době je význam sklářského průmyslu především regionální, a to v krajích: Středočeském (sklářský), Libereckém (sklářský, bižuterní), Vysočina (sklářský), Ústeckém (sklářský).

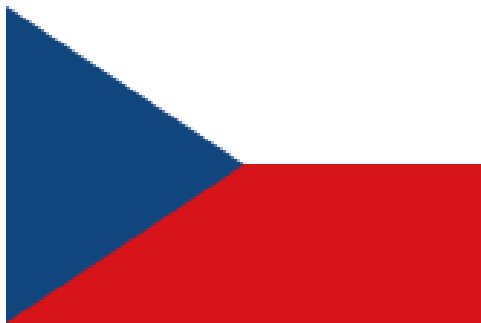
Největší českou sklárnou firmou z pohledu objemu vyráběné produkce je [AGC FlatGlass Czech](#), a.s., člen AGC Group v Teplicích (výroba plochého skla).

Český sklářský průmysl je v mnohem lepší kondici než se traduje. Za posledních 23 let více než zdvojnásobil produkci a je vysoce automatizován.

3.7 Zajímavosti – obecné, statistické a zeměpisné

3.7.1 Obecné zajímavosti

Česko, úředním názvem **Česká republika**, je stát ve [střední Evropě](#).

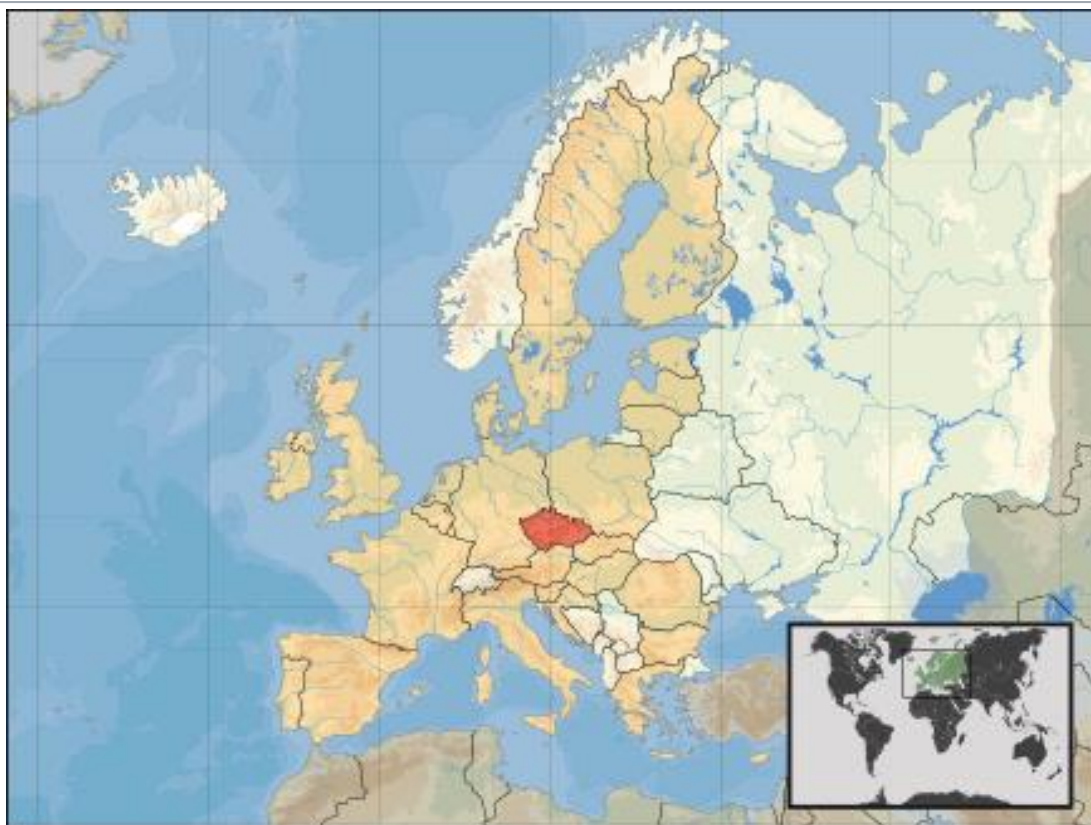
[vlajka](#)

[znak](#)

[Hymna:](#) *Kde domov můj*

Geografie

Poloha Česka

<u>Hlavní město:</u>	<u>Praha</u>
<u>Rozloha:</u>	78 866 km ² (<u>113. na světě</u>) z toho 2 % vodní plochy
<u>Nejvyšší bod:</u>	<u>Sněžka</u> (1603 <u>m n. m.</u>)
<u>Časové pásmo:</u>	+1 +2 (<u>letní čas</u>)
<u>Poloha:</u>	<u>50°0' s. š., 16°0' v. d.</u>

Obyvatelstvo

<u>Počet obyvatel:</u>	10 553 843 (<u>84. na světě, 1. leden 2016</u>)
<u>Hustota zalidnění:</u>	133 ob. / km ² (<u>87. na světě</u>)
<u>HDI:</u>	▲ 0,870 (velmi vysoký) (<u>28. na světě, 2015</u>)
<u>Jazyk:</u>	<u>čeština</u> <u>slovenština</u> (částečně úřední na celém území; jazyk uznané tradiční národnostní menšiny), <u>polština</u> (částečně úřední na části území; jazyk uznané tradiční národnostní menšiny)

[běloruština](#), [bulharština](#), [chorvatština](#), [maďarština](#), [němčina](#), [romština](#), [rusínština](#), [ruština](#), [řečtina](#), [srbština](#), [ukrajinština](#), [vietnamština](#) (jazyky uznaných tradičních národnostních menšin)^[pozn. 3]

Státní útvar

Státní zřízení: [parlamentní republika](#)

- cca [870](#) (České knížectví)
- [1198](#) (České království)
- [28. října 1918](#) (Československo)
- [1. ledna 1969](#) (Česká socialistická republika)

Vznik: - [1. ledna 1993](#) (Česká republika) (republika byla ustavena československým ústavním zákonem 143/1968 Sb. jako jedna ze dvou součástí federace, samostatnou se stala 1. ledna 1993 rozdělením Československa)

Prezident: [Miloš Zeman](#)

Předseda vlády: [Bohuslav Sobotka](#)

Měna: [koruna česká](#) (CZK)

HDP/obyv. (PPP): 32 622 [USD](#) ([39. na světě, 2016](#))

Mezinárodní identifikace

ISO 3166-1: 203 CZE [CZ](#)

MPZ: CZ

Telefonní předvolba
:
+420

Národní TLD: [.cz](#)

3.7.2 Statistické zajímavosti

Česko je [vyspělá země](#) s [tržním hospodářstvím](#), která dle ekonomických, sociálních a politických indikátorů, jako je [HDP na obyvatele](#), [index lidského rozvoje](#), [index svobody tisku](#), [index svobody internetu od cenzury](#), patří k vysoce hodnoceným státům světa.

Ekonomicky patří dle [Světové banky](#) do skupiny 31 nejbohatších států světa s nejvyššími finančními příjmy. Naopak velmi nízko se v

porovnání s jinými státy umísťuje v podílu obyvatel žijících pod [prahem chudoby](#). Vykazuje též poměrně nízkou nerovnost mezi nejbohatšími a nejchudšími obyvateli a relativně vyvážené přerozdělování bohatství napříč většinou obyvatel.

[Míra nezaměstnanosti](#) je dlouhodobě nízká a pod průměrem vyspělých zemí. V [indexu ekologické stopy](#) je Česko oproti některým jiným vyspělým zemím menším ekologickým dlužníkem.

Podle GlobalPeace Index, který vypracovává každoročně Institute for Economics and Peace, je **Česká republika šestou nejbezpečnější zemí na světě (index zohledňuje hrozbu válečného konfliktu i úroveň vnitřní násilné kriminality).**

3.7.3 Zeměpisné zajímavosti

Česko nebo-li Česká republika je vnitrozemský stát s vynikající polohou uprostřed Evropy. Česká republika se rozkládá na území tří historických zemí Čech, Moravy a Slezska.

V České republice sice není moře, ale najdete zde nespočet historických, kulturních i technických památek a přírodních zajímavostí, které stojí za to vidět. Českou republiku navštíví ročně mnoho známých osobností a tisíce turistů ze zahraničí, aby poznali krásy, tradice a kulturní bohatství této malé, ale atraktivní země. **Česko má opravdu co nabídnout. Hrady, zámky, zříceniny, muzea, galerie, architekturu různých slohů a stylů, nádherné přírodní scenérie. Celá Česká republika je protkána bohatou sítí turistických tras a cyklostezek.**

Hlavním a největším městem České republiky je Praha. **Prahou protéká nejdelší česká řeka Vltava. Nejnavštěvovanější památkou v ČR je Karlův most a Pražský hrad. Oblíbeným turistickým místem v Čechách je ZOO Praha.**

Nejvyšší hora ČR Sněžka je významnou dominantou Krkonoš. Největší a nejznámější lázně v České republice jsou Karlovy Vary. Kouzelné město Český Krumlov je symbolem kultury a historie jižních Čech, krajiny rybníků, z nichž největší je Rožmberk.

Pokud Vás láká noční život v České republice, restaurace, bary, diskotéky, pak je tu Stodolní ulice v Ostravě. **Na jižní Moravě ochutnáte skvělé víno, poznáte folklor a pohostinnost místních obyvatel.**

Nejstarší CHKO v České republice Český ráj je romantický kraj s pískovcovými skalními útvary, jehož název nejlépe vystihuje krásu České republiky.

3.8 Turistika a druhy turistiky

Turistika je poznávací a pobytová zájmová činnost ([sport](#), koníček, [hobby](#)) spočívající v krátkodobém cestování a poznávání prostředí, krajiny, památek, zvyků a lidí. Pak se turista vrací na místa svého obvyklého pobytu.

Klasická turistika je pěší a spíše individuální, počátkem 20. století přibyla cykloturistika, později mototuristika a od poloviny 20. století **turistika skupinová a organizovaná**. Tím vzniká **turistický průmysl** a [cestovní ruch](#) jako stále významnější odvětví hospodářství.

Masově se rozšířila turistika mladých lidí a studentů, kteří se snaží cestovat co nejlevněji, využívají [veřejnou dopravu](#), nocují pod širým nebem, pod stanem nebo využívají levné ubytování (např. [hostely](#)). Protože si tito turisté obvykle všechno nosí na zádech, vžilo se pro ně označení [batůžkáři](#) (anglicky *backpackers*”).

V ČR je turistika od 19. století velice oblíbená a komunita turistů rozšířená. Od roku **1888** mají čeští [turisté](#) svoji organizaci, [Klub českých](#)

turistů (KČT), který udržuje na území České republiky hustou sít' značených stezek pomocí turistických značek.

3.8.1 Druhy turistiky

Batůžkáři (*backpackers*) ve městě

Turistika má mnoho různých podob a rozdělujeme ji na:

Obecně

- **rekreační a poznávací**
- **tuzemskou a zahraniční.**

Níže jsou uvedeny specializovanější odvětví turistiky dle různých aspektů, která ale nemusí být ostře vymezena a mohou se různě kombinovat.

Podle způsobu dopravy

- **autostop**
- **cykloturistika**
- **mototuristika**
- **pěší turistika – tramping, dálkové pochody a jiné outdoorové aktivity**
- **vodní turistika – sjíždění řek**

Podle cílové oblasti

- **Alpinismus a horská turistika – výlety do hor**
- **Agroturistika a ekoturistika – turistika spojená s venkovem**
- **Vesmírná turistika – komerční lety do vesmíru**
- **Výměnný pobyt – poznání konkrétního místa s ubytováním u místních obyvatel**
- **Církevní turistika – navštěvování církevních památek a poutních míst**
- **Městská turistika**
- **Hřbitovní turistika**
- **Korupční turistika – cestování za „korupčními památkami“**
- **Temná turistika – navštěvování míst, kde došlo k tragédiím nebo kde trpělo mnoho lidí, a válečná turistika coby cestování do válečných zón**

Za konkrétní činností

- **Geocaching – turistika spojená s pátráním po schránkách ukrytých účastníky hry**
- **Extrémní turistika – cestování za extrémními sporty nebo jako výzva pro přežití v přírodě**
- **Medicínská turistika – cestování do jiné země za lepšími, levnějšími nebo legislativně otevřenějšími léky nebo lékařskými zákroky (potratová turistika)**
- **Konferenční a kongresová turistika - cestování za účelem setkání na konferenci či kongresu**
- **Incentivní turistika - zaměstnanců placená firmou**

3.9 Turistické trasy, systém turistického značení, turistické mapy

3.9.1 Turistická trasa

Turistické značené trasy (TZT) jsou trasy vyznačené turistickými značkami. Turistické značené trasy bývají vedeny zejména turisticky zajímavými místy. Bývají vyznačeny v turistických mapách.

Trasy jsou značeny dobrovolnými značkaři. Pomocným značkařem se zájemce může stát po absolvování nejméně 10 km závodu pod vedením vedoucího značkaře nebo instruktora značení. Značení se obvykle provádí ve dvojici. Absolvent semináře úspěšně zakončeného zkouškou se stává samostatným vedoucím značkařem, v dalších speciálních kurzech značkař může získat kvalifikaci instruktora značení, kvalifikaci pro těžké značení (vývěsní mapy a směrovníky), kvalifikaci pilaře nebo mapaře, atd.

3.9.2 Turistické značení

Turistické značení představuje soustavu navigačních bodů, které tvoří grafická označení a směrovky, s jejichž pomocí jsou turisté naváděni ve směru předem připravených tras, většinou v atraktivní lokalitě. Systém turistických značek slouží k orientaci turistů v krajině. Značené turistické trasy bývají rovněž uváděny v turistických mapách. Podle účelu jsou v současnosti užívány rozdílné turistické značky.

Staré směrové nápisy tesané do kamene a zvýrazněné barvou a zbytky starých pásových značek, Drábské světničky.

Již od 19. století byly vydávány návody, jak značení provádět.

Požadavky na turistické značení jsou v dnešní době upraveny československými státními normami.

3.9.2.1 Různé druhy značení pro turisty na území České republiky

- » *Turistické pásové pro pěší turistiku*
- » *Mezinárodní značené cesty pro pěší turistiku*
- » *Naučné stezky pro pěší, případě i pro cyklisty*
- » *Lázeňské trasy pro lázeňské vycházky, případně pro lázeňskou turistiku*
- » *Stezky Lesů ČR pro turistiku na území lesů spravovaných touto státní společností*
- » *Lyžařské trasy pro běžkaře a zimní turisty*
- » *Cyklistické stezky pro turistiku na kole*
- » *Jezdecké hipostezky, tj. jezdecké stezky pro jízdu na koni*

3.9.2.2 Základní druhy značení

Směrové tabulky

Směrovky v [Písku](#).

Popisná tabulka u Klamorny na Příhrazských skalách, z roku 1963.

Pásové značení

Značky u řeky Vydry na Šumavě.

Přednostní volba barev pro značky*:

- červená – dálkové nebo hřebenové trasy
- modrá – významnější trasy
- zelená – místní trasy
- žlutá – krátké trasy, spojovací cesty, zkratky

Značení odboček

Odbočka k vrcholu nebo vyhlídce

Odbočka ke zřícenině

Směrová tabulka odbočky ke zřícenině

Odbočka k zajímavému objektu

Místní značení

- červenou , modrou , zelenou nebo žlutou . Místní značení se obvykle používá pro krátké okruhy.

Zimní trasy pro běžkaře

Turistická značka pro lyžaře

Trasy pro cyklisty

Cyklistická směrovka na Ještědu.

Turistická značka pro cyklisty v souběhu s pěšími trasami.

- červený , modrý , zelený

Naučné stezky

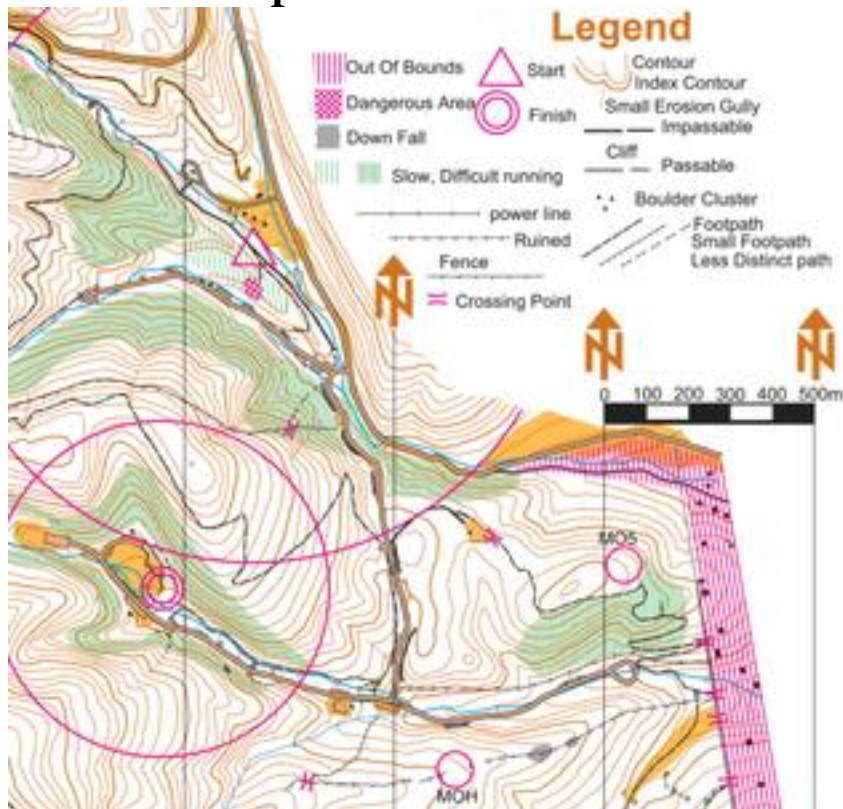

Zastávka naučné stezky Povodím Botiče v Praze

3.9.3 Turistické mapy

Turistické mapy jsou druhy map povrchu, které mají velice velké měřítko umožňující zakreslit velké množství detailů vyskytující se v krajině. Vzhledem ke své podrobnosti je vhodná pro pěší turisty, z čehož je odvozen i její název. **Měřítko turistických map většinou dosahuje 1:50 000 (tedy 1 cm na mapě odpovídá 0,5 km),** naproti tomu například cyklomapy mají měřítko obvykle menší (např. 1:100 000) a zobrazují tak větší území s menší podrobností.

Turistická mapa

Ilustrativní obrázek turistické mapy

Turistické mapy jsou zpravidla nakresleny i s vrstevnicemi, což umožňuje určovat nadmořskou výšku a převýšení, které je potřeba překonat.

4. Místní oblast – Praha a okolí

4.1 **Praha** - turistické, kulturní a správní centrum České republiky

Praha je hlavní a současně největší město České republiky a 15. největší město Evropské unie. Leží mírně na sever od středu [Čech](#) na řece [Vltavě](#), uvnitř [Středočeského kraje](#), jehož je správním centrem, ale jako samostatný [kraj](#) není jeho součástí.

Je sídlem velké části státních institucí a množství dalších organizací a firem. Sídlí zde prezident republiky, parlament, vláda, ústřední státní orgány a jeden ze dvou vrchních soudů. Mimoto je Praha sídlem řady dalších úřadů, jak ústředních, tak i územních samosprávných celků; sídlí zde též ústředí většiny politických stran a centrály téměř všech církví, náboženských a dalších sdružení s celorepublikovou působností registrovaných v ČR.

Do dnešní podoby se Praha vyvíjela jedenáct století. Coby historická metropole Čech byla v minulosti sídelním městem českých knížat a králů, římsko-německých císařů a hlavním městem Československa.

V současnosti se rozkládá na území 496 čtverečních kilometrů a má přes 1,2 milionu obyvatel, v pražské [metropolitní oblasti](#) o rozloze 4983 km² žijí 2 miliony obyvatel.

Zároveň je Praha také **vysoce ekonomicky vyspělým a bohatým regionem s výjimečně vysokou životní úrovní**, přičemž tímto vyniká nejen nad české, ale i nad evropské standardy.

Podle statistik Eurostatu je **sedmým nejbohatším regionem v Evropě**. **HDP** na obyvatele v Praze dosahuje 171 % průměru celé Evropské unie (HDP na obyvatele ČR dosahuje pouze 80 %). **V Praze sídlí celkem 12 univerzit** (vysokých škol univerzitního typu).

Praha je všeobecně považována za jedno z nejkrásnějších měst v Evropě. Historické centrum města s jedinečným panoramatem [Pražského hradu](#), největšího hradního komplexu na světě, je památkovou rezervací [UNESCO](#).

Právě historické jádro města a mnohé památky přilákají ročně miliony turistů ze zemí celého světa. V roce **2012** navštívilo Prahu **6 547 700 turistů**, je to tedy páté nejnavštěvovanější město **Evropy**, po **Londýně**, **Paříži**, **Istanbulu** a **Římu**.

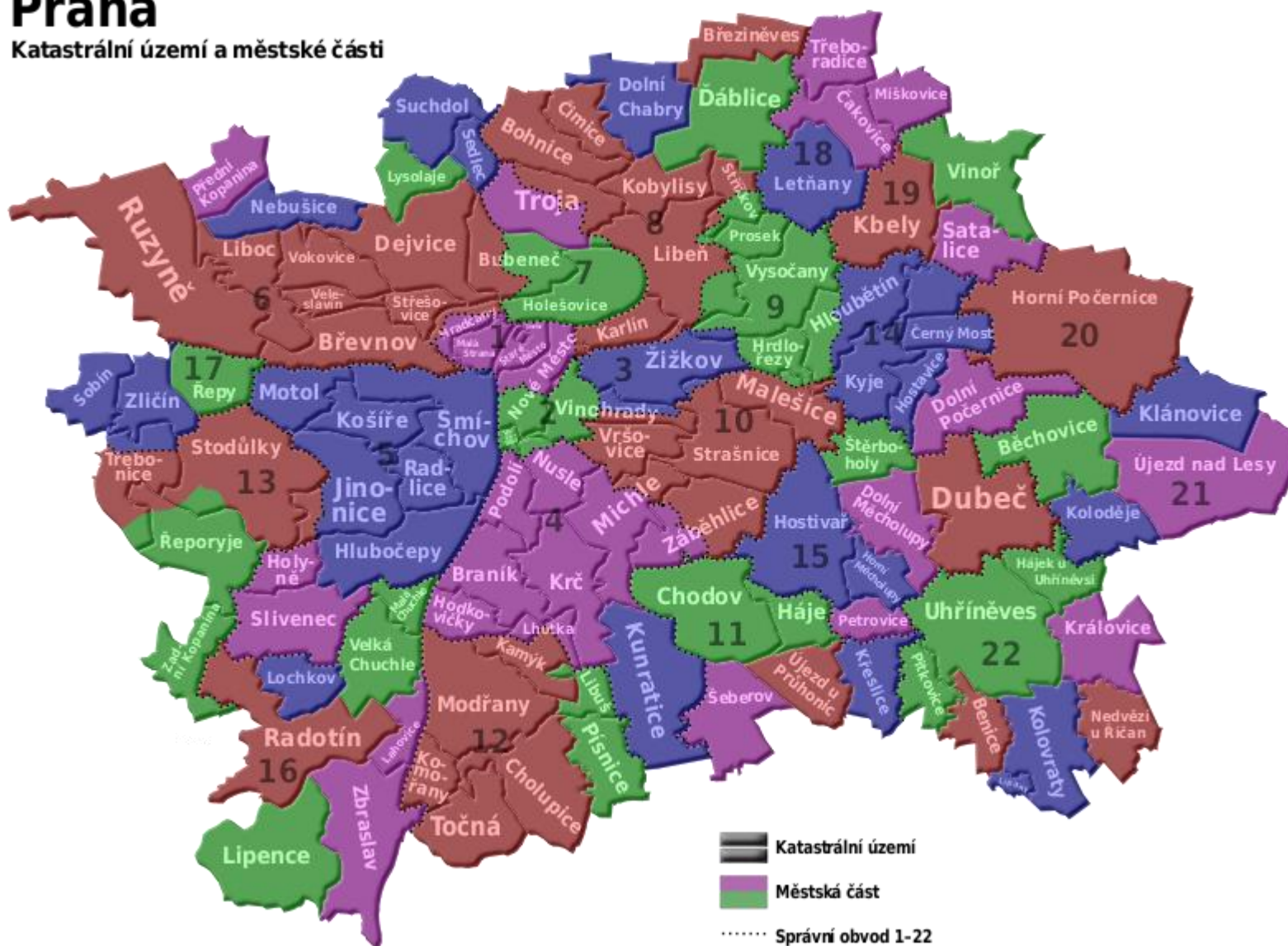

4.2 Městské části Prahy

Členění Prahy je velmi komplikované, protože je v platnosti souběžně několik různých způsobů členění: katastrální, státně-územní, samosprávné a několik úrovní a druhů správního. Některé navzájem zvláště v centrální oblasti města nekorespondují. Hranice obvodů se od hranic katastrálních území začaly vzdalovat v letech [1947](#) a zejména [1949](#), obvody podle zákona o územním členění státu začaly být problematické v letech [1995–2002](#), když město Praha vytvořilo jiný systém nejprve 15, později 22 správních obvodů, ačkoliv zákon o územním členění státu, podle nějž je Praha rozdělena na 10 obvodů, platí stále. Zrušení tohoto zákona bylo v roce [2005](#) nejméně dvakrát v parlamentu navrženo.

Praha

Katastrální území a městské části

4.2.1 Současné části a obvody

Přehled 57 městských částí a 22 správních obvodů (od r. 2002)

Hlavní město Praha

Mapa Prahy a jejích správních obvodů rozšířené působnosti a městských částí se znaky

- **Praha 1** – **Staré Město**, **Josefov**, převážná část **Hradčan**, převážná část **Malé Strany**, část **Nového Města**, nepatrná část **Holešovic**, nepatrná část **Vinohrad**
- **Praha 2** – část **Vinohrad**, **Vyšehrad**, část **Nového Města**, menší část **Nuslí** (**Nuselské údolí**)
- **Praha 3** – převážná část **Žižkova**, část **Vinohrad**, malá část **Vysočan**, malá část **Strašnic**
- **Praha 4** – **Braník**, **Hodkovičky**, **Krč**, **Lhotka**, **Podolí**, převážná část **Michle**, převážná část **Nuslí**, menší část **Záběhlic**, nepatrná část **Vinohrad**
  - Praha-Kunratice – **Kunratice**
- **Praha 5** – **Smíchov**, **Hlubočepy**, **Radlice**, **Košíře**, **Motol**, převážná část **Jinonic**, malá část **Malé Strany**, nepatrná část **Břevnova**,
  - Praha-Slivenec – **Slivenec**, **Holyně**
- **Praha 6** – **Dejvice**, **Střešovice**, **Veleslavín**, **Vokovice**, **Ruzyně**, **Liboc**, téměř celý **Břevnov**, větší část **Bubence**, dolní část **Sedlce**, malá část **Hradčan**
  - Praha-Suchdol – **Suchdol**, horní část **Sedlce**
  - Praha-Lysolaje – **Lysolaje**

- Praha-Nebošice – [Nebošice](#)
- Praha-Přední Kopanina – [Přední Kopanina](#)
- **[Praha 7](#)** – převážná část [Holešovic](#), menší část [Bubence](#), nepatrná část [Libně](#)
  - Praha-Troja – dolní část [Troji](#)
- **[Praha 8](#)** – větší část [Libně](#), [Karlín](#), [Kobylisy](#), [Bohnice](#), [Čimice](#), významná část [Troji](#) (horní), malá část [Nového Města](#), část [Střížkova](#), nepatrná část [Žižkova](#)
  - Praha-Ďáblice – [Ďáblice](#)
  - Praha-Březiněves – [Březiněves](#)
  - Praha-Dolní Chabry – [Dolní Chabry](#)
- **[Praha 9](#)** – převážná část [Vysočan](#), menší část [Libně](#), [Prosek](#), část [Střížkova](#), převážná část [Hrdlořez](#), menší část [Hloubětína](#), nepatrná část [Malešic](#)
- **[Praha 10](#)** – [Vršovice](#), část [Vinohrad](#), převážná část [Strašnic](#), převážná část [Malešic](#), větší část [Záběhlic](#), část [Michle](#) (vrch [Bohdalec](#)), nepatrná část [Žižkova](#) (1 dům), nepatrná nezastavěná část [Hrdlořez](#), nepatrná nezastavěná část [Hloubětína](#)
- **[Praha 11](#)** (dříve Praha-[Jižní Město](#)) – [Chodov](#), [Háje](#)
  - Praha-Šeberov – [Šeberov](#)
  - Praha-Újezd – [Újezd u Průhonic](#)
  - Praha-Křeslice – [Křeslice](#)
- **[Praha 12](#)** (dříve Praha-[Modřany](#)) – [Modřany](#), [Komořany](#), [Točná](#), [Cholupice](#), [Kamýk](#)
  - Praha-Libuš – [Libuš](#), [Písnice](#)
- **[Praha 13](#)** (dříve Praha-[Jihozápadní Město](#)) – převážná část [Stodůlek](#), převážná část [Třebonic](#), malá okrajová část [Jinonic](#), nepatrná nezastavěná část [Řeporyj](#)
  - Praha-Řeporyje – převážná část [Řeporyj](#), [Zadní Kopanina](#), malá část [Stodůlek](#), malá část [Třebonic](#)
- **[Praha 14](#)** – [Kyje](#), [Hostavice](#), [Černý Most](#), převážná část [Hloubětína](#)
  - Praha-Dolní Počernice – [Dolní Počernice](#)
- **[Praha 15](#)** (dříve Praha-[Horní Měcholupy](#)) – [Horní Měcholupy](#), [Hostivař](#)
  - Praha-Dolní Měcholupy – převážná část k. ú. [Dolní Měcholupy](#)
  - Praha-Štěrboholy – [Štěrboholy](#)
  - Praha-Petrovice – [Petrovice](#)
  - Praha-Dubeč – [Dubeč](#), malá přilehlá část [Dolních Měcholup](#)
- **[Praha 16](#)** (dříve Praha-[Radotín](#)) – [Radotín](#)
  - Praha-Velká Chuchle – [Velká Chuchle](#), [Malá Chuchle](#)
  - Praha-Lochkov – [Lochkov](#)
  - Praha-Zbraslav – [Zbraslav](#), [Lahovice](#)
  - Praha-Lipence – [Lipence](#)

- **Praha 17** (dříve Praha-Řepy) – **Řepy**
  - Praha-Zličín – [Zličín](#), [Sobín](#), část [Třebonic](#) (okolí [stanice metra Zličín](#))
- **Praha 18** (dříve Praha-Letňany) – **Letňany**
  - Praha-Čakovice (od 1. 11. 2007) – [Čakovice](#), [Třeboradice](#), [Miškovice](#)
- **Praha 19** (dříve Praha-Kbely) – **Kbely**
  - Praha-Vinoř – [Vinoř](#)
  - Praha-Satalice – [Satalice](#)
  - Praha-Čakovice (do 31. 10. 2007) – [Čakovice](#), [Třeboradice](#), [Miškovice](#)
- **Praha 20** (dříve Praha-Horní Počernice) – **Horní Počernice**
- **Praha 21** (dříve Praha-Újezd nad Lesy) – **Újezd nad Lesy**
  - Praha-Klánovice – [Klánovice](#)
  - Praha-Koloděje – [Koloděje](#)
  - Praha-Běchovice – [Běchovice](#)
- **Praha 22** (dříve Praha-Uhříněves) – **Uhříněves**, **Hájek u Uhříněvsí**, **Pitkovice**
  - Praha-Královice – [Královice](#)
  - Praha-Nedvězí – [Nedvězí](#)
  - Praha-Kolovraty – [Kolovraty](#), [Lipany](#)
  - Praha-Benice – [Benice](#)

4.3 Okolí Prahy

Bydlíte-li v Praze nebo jejím blízkém okolí, nemusíte jet desítky či stovky kilometrů abyste si udělali výlet v krásné přírodě. Přímo v okolí Prahy je mnoho zajímavých míst, kam můžete vyrazit na výlet i s dětmi.

Hlavními centry v okolí Prahy jsou Beroun, Brandýs nad Labem – Stará Boleslav, Kladno, Kolín, Mělník, Příbram a další. Mezi turisticky zajímavé bezesporu patří oblast Křivoklátska a Českého Krasu s mnoha kulturními a přírodními památkami. Nenáročné trasy pro příjemné procházky naleznete především v Polabské nížině.

4.3.1 Příklady zajímavých míst v okolí Prahy

Národní kulturní památka – hora Říp s románskou rotundou sv. Jiří

Hora Říp vznikla ve třetihorách a je ukázkou vyvřelé stolové hory. Tento osamocený masiv vystupující z roudnické roviny se skládá z nefelinitového čediče. Říp byl vyhlášen státní přírodní rezervací. Je přirozeným útočištěm zvěře a hnízdištěm ptactva, ve stráních roste vzácná a teplomilná květena.

Hora Říp má svůj význam i z hlediska historického. Váže se k ní prastará pověst o příchodu praotce Čecha, kterou popsal první český kronikář Kosmas. Na počest vítězství knížete Soběslava I. nad římským králem Lotharem byla na vrcholu Řípu v roce 1126 postavena románská rotunda sv. Jiří. Hora Říp představovala inspiraci pro umělce, konaly se zde tábory lidu, byl odtud vyzdvižen základní kámen pro stavbu Národního divadla v Praze. **V roce 1963 byla hora Říp společně s románskou rotundou sv. Jiří prohlášena národní kulturní památkou.**

Každý rok se na Řípu tradičně koná **svatojiřská pouť**. Na obvodu hory se nacházejí čtyři vyhlídky: na východě **Mělnická**, na severu **Roudnická** a **Českého středohoří**, na jihu **Pražská**.

Hrad Karlštejn

Hrad Karlštejn byl založen v letech 1348 – 1357 českým králem a římským císařem Karlem IV. jako bezpečné místo k uložení říšských korunovačních klenotů a ostatků svatých. Panovníkovi sloužil též k odpočinku.

Hrad odolal husitskému obležení a ve 2. polovině 16. století byl renesančně upraven. Dnešní podobu Karlštejna vtiskla puristická přestavba v 19. století.

Karlštejn se skládá z předhradí, purkrabství se Studniční věží, obytné části s Císařským palácem a Mariánskou věží a Velké věže.

Purkrabství v současnosti slouží správě hradu, slavnostním a reprezentačním účelům. **Ve Studniční věži** se nalézá obchod se suvenýry a 81 metrů hluboká hradní studna. **V Císařském paláci** se nacházejí místnosti panovníkova dvora, ložnice Karla IV. a reprezentační prostory. **V Mariánské věži** jsou kostel Panny Marie s nástěnnými malbami a k němu přilehlá kaple sv. Kateřiny a také karlštejnská pokladnice a klenotnice. **Nejcennější částí hradu je kaple sv. Kříže ve Velké věži** uvnitř vyzdobená drahými kameny a zlacením. Na stěnách jsou umístěny obrazy od Mistra Theodorika. Jedná se o největší soubor středověkých maleb z jedné dílny na světě. V kapli sv. Kříže Karel IV. uložil a nechal střežit říšské korunovační klenoty a svaté relikvie.

Okoř

Mezi nejnavštěvovanější zříceniny hradů v okolí Prahy, konkrétně v kraji středočeském, patří zřícenina hradu Okoř.

Zřícenina hradu Okoř se nachází ve Středočeském kraji. Leží na skalnatém pahorku v údolí Zákolanského potoka, 15 kilometrů severozápadně od Prahy. Zříceninu hradu Okoř je možné navštívit od června do srpna každý den kromě pondělí a v září a říjnu pouze o víkendech. **Dominantou zříceného hradu je torzo vysoké hranolové věže se zbytky raně gotické kaple v přízemí. Zachovány zůstaly zbytky pozdně gotického opevnění s baštami a klíčovými střílnami.**

Přírodní památka Ondřejovsko

Přírodní památka Ondřejovsko představuje zachovalé přírodě blízké lesní porosty ve vrcholových partiích zalesněného skalnatého hřbetu kóty

Ondřejovsko (633,8 m n. m.) a svahů exponovaných převážně na jih a sever.

Nachází se v jihozápadní části Hostýnských vrchů (celek Hostýnsko-vsetínská hornatina, okrsek Lukovská hornatina), v nadmořské výšce 580 až 634 m, nedaleko [PP Bzová](#), asi 3 km severozápadně od obce Vlčková.

Průhonický park

Velký krajinářský park s rozlohou 250 ha vybudoval na přelomu 19. a 20. století majitel přilehlého zámku hrabě dr. Arnošt Emanuel Sylva-Taroucca. V parku roste 1200 druhů cizokrajných stromů a rostlin s alpinem a rosariem. Park je celoročně přístupný.

Český kras

Oblast Českého krasu patří mezi nejvýraznější a v celých Čechách vůbec nejvzácnější typy krajiny. Jejím typickým znakem je její "patrovitost": nejnižší patro tvoří samotné dno údolí, porostlé rozsáhlými nivními loukami a drobnými mokřady na místech bývalých zazemněných koryt, mezipatro tvoří staré říční terasy v úrovni horní části Černošic, a nejvyšší patro odlesněná agrární plošina směrem na Rudnou.

Státní zámek KONOPIŠTĚ

Konopiště patří k nejvýznamnějším kulturním památkám v České republice. Je hodnotný především jako stavba, v jejíž hmotné struktuře se dochovaly podstatné části mohutné středověké pevnosti výrazného architektonického typu, jaký se v Čechách vyskytl jenom výjimečně. Velkou proslulost získal zámek svým vnitřní vybavením se vzácnými uměleckými sbírkami a technickými památkami.

S Konopištěm je spojeno mnoho významných historických událostí. Důležitá diplomatická jednání, vojenská střetnutí, sociální zápasy, ale také tvořivá činnost umělců, řemeslníků a dělníků – tím vším Konopiště natrvalo vstoupilo do dějin.

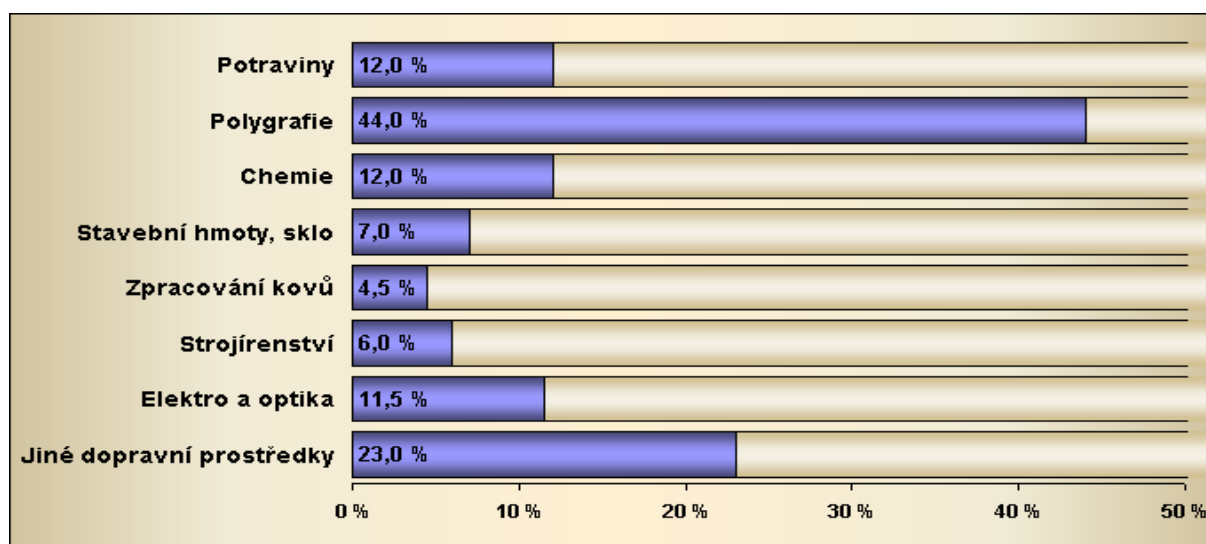

4.4 Významní producenti Prahy

Hlavní město Praha patří tradičně k nejdůležitějším hospodářským centrům Česka. Vedle význačného filmového průmyslu a zřejmě nejvýznačnějšího odvětví, turistiky, se zde nachází i mnoho závodů zpracovatelského průmyslu.

Velice znatelné je zaměření ekonomické činnosti v Praze na oblasti služeb a další činnosti terciárního sektoru, který zaměstnává asi 80 % ekonomicky aktivních Pražanů.

V průmyslovém (sekundárním) a zemědělsko-těžbním (primárním) sektoru v Praze zaměstnávají 20 % respektive 0 % ekonomicky aktivních obyvatel.

Zpracovatelský průmysl hlavního města Prahy zaujímá se 7,6 procenty celkové průmyslové výroby páté místo v regionální struktuře všech čtrnácti krajů.

Průmyslové závody se soustřeďují zejména na severovýchodě a jihozápadě města. Na území hlavního města bylo roku 2003 registrováno 733 průmyslových závodů (s více než dvaceti zaměstnanci) s celkem 111 tisíci pracujícími.

Objemem své výroby se v Praze jednoznačně prosazují dvě odvětví: produkce potravin a produkce elektrických a optických přístrojů. Význačnou roli zde hraje především výroba rozhlasových a televizních přijímačů. Tato odvětví jsou následována polygrafickým průmyslem.

Mimo to se v Praze nacházejí i další význačné závody tradičních průmyslových sektorů a odvětví, které přispívají k velkému významu hlavního města jako průmyslového střediska:

- **kovodělný průmysl**
- **výroba strojů a zařízení**
- **chemie a farmaceutický průmysl**
- **průmysl výrobků ze skla, keramiky a porcelánu, stavební hmoty**
- **výroba dopravních prostředků**

5. Bezpečné cestování, bezpečné a nebezpečné lokace současného světa

5.1 Bezpečné cestování

Je nutné informovat se před cestou na aktuální situaci a zjistit si co nejvíce informací o dané zemi, o její kultuře a zvyklostech. Pokud ale budete dodržovat základní bezpečnostní opatření a rozumnou míru obezřetnosti, většinou opravdu není čeho se bát.

Vážnější rizika

**hrozba terorismu
přepadávání autobusů
dopravní nehody
horolezectví
nebezpečí při koupání**

Osobní bezpečnost

**nenoste žádné šperky
cestování a pohyb v noci
nocování ve stanu
jednat přátelsky a vstřícně**

rozumná míra obezřetnosti vůči výhodným nabídkám či náhlému „přátelství“

Zloději a lupiči

okradení

výskyt kapsářů (např. metro, tržiště)

ochranu svých dokladů a financí – [pas](#), letenka, [peníze](#), [kreditky](#)

peníze rozdělit na více míst

kreditní karty dobře schované

při placení kartou dávat pozor, co obchodník s kartou provádí

ubytování, přes noc se nezapomínejte zamknout

vzájemné provázání batohů ve vlaku

úložné prostory v autobuse

cenné věci berte vždy s sebou na palubu letadla

pro pomoc v případě problémů obrátit se na naši ambasádu

Nástrahy velkoměst

ve velkých městech nebrat nelicencované taxi

zvláštní pozornost bezpečnostním opatřením je třeba věnovat u velkoměst, zvláště afrických a jihoamerických, pověstných vysokou „rizikostí“

([Johanesburg](#), [Nairobi](#), [Rio de Janeiro](#) apod

pozor na „špatné čtvrti“, pokud jste ověšení zlatem, [foťáky](#) nebo baťůžky nic nepašovat -

v Malajsii (trest smrti) nebo v Thajsku (několik desetiletí vězení)

5.1.1 Bezpečná místa pro cestovatele

Kodaň, Dánsko

Metropolitní a ekologické město. Všichni tady jezdí na kole a jedí bio. Kromě toho, že sem můžete vyrazit na luxusní nákupy, ohromí vás architekturou a historií.

Dubrovník, Chorvatsko

Kdo říká, že do Chorvatska musíte jen na rodinnou dovolenou? I sama si užijete atmosféru Čechům tolik známého města se skvělou gastronomií. Ženy si tady váží a jsou zvědaví – Chorvati se budou vyptávat na váš život, ale zároveň poradí nejlepší místa na odpočinek od turistického shonu a maličké rodinné restaurace.

Chiang Mai, Thajsko

Bezpečné město, kde jsou ženy vítané. Není tak špinavé a hlučné jako Bangkok, a ubytujete se za stovku (v hostelu) nebo za pár stovek v hotelech se snídaní. Odtud můžete vyrazit na trek s batohem po thajských horách a poznat původní obyvatele.

Bruggy, Belgie

Magické město, kde se budete cítit jako v pohádce pro dospělé – je totiž plné skvělého piva a temných zákoutí s gotickými budovami co čnějí vysoko do modrého nebe.

Skoro všichni tady mluví anglicky, a pokud jste žena, místní se budou předhánět, aby vám poradili správnou cestu nebo dobrou restauraci.

Stockholm, Švédsko

Město, postavené na 14 ostrovech a propojené více než 50 mosty je romantickou zastávkou při cestování o samotě. Je známé svojí moderní architekturou, přátelskými lidmi a kanály. Ženy-cestovatelky přijímá město s otevřenou náručí. Počítejte s vyššími cenami, ale ubytovat se můžete v jednom z nízkorozpočtových a bezpečných hostelů.

Mnichov, Německo

Mnichov, to nejsou jen vánoční trhy – bavorskou hvězdu si zamilujete díky vřelosti místních obyvatel. Město můžete projet na kole (když není zima na

kost) nebo projít pěšky. Navštivte **Alte Pinakothek** – jednu z nejvýznamnějších světových galerií umění. Hned naproti ní stojí Nová pinakotéka, která vystavuje obrazy z 20. a 21. století.

Melbourne, Austrálie

Místo, kam by se každá cestovatelka měla vydat alespoň jednou za život. Melbourne pulzuje kulturou a hipsterskou atmosférou.

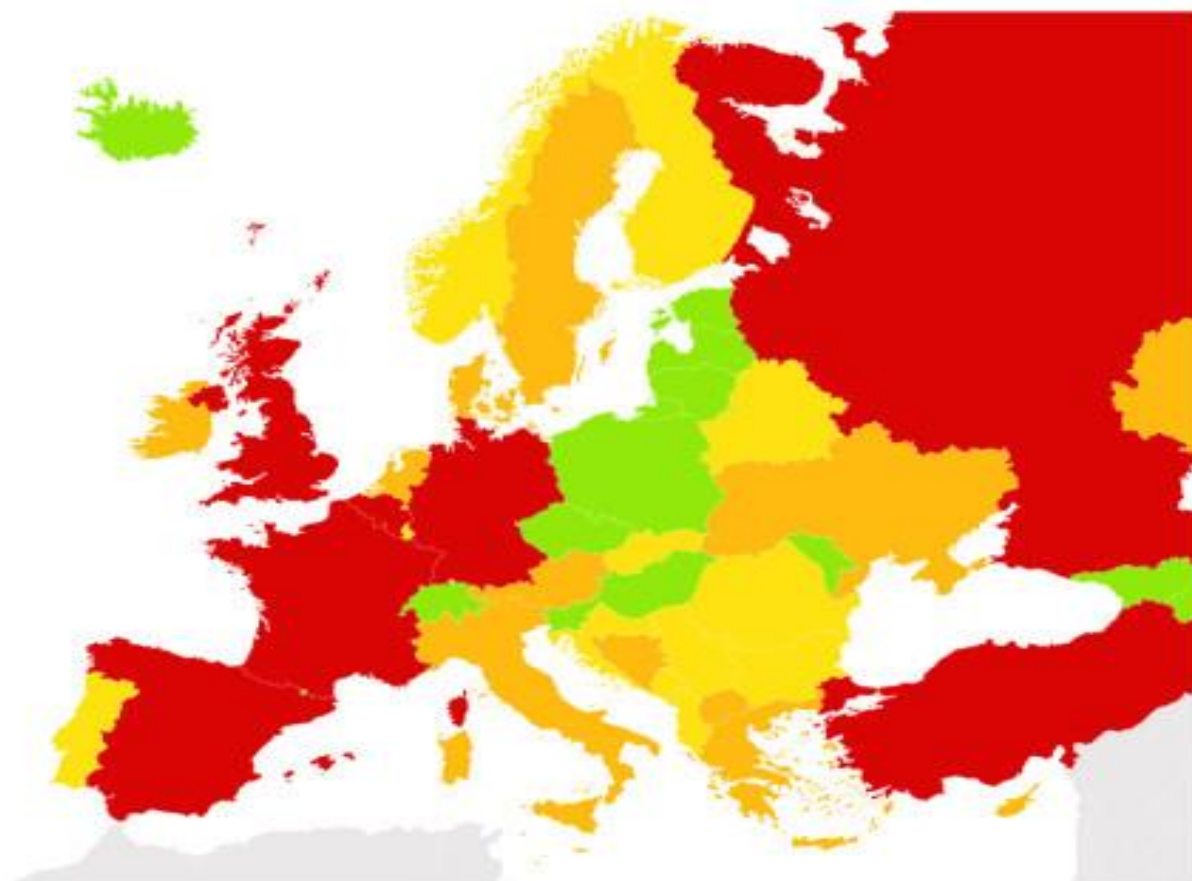
Valparaíso, Chile

Latinská Amerika není zrovna známá oslavou ženy jako rovnoprávné bytosti, ale existují výjimky. Původně rybářské město a jeden z nejdůležitějších přístavů celého Chile jsem si zamilovala, a žádný rozdíl mezi muži a ženami nepocítila. Historické budovy v centru města doplňují barevné fasády domků a všudypřítomné klesání a stoupání vás příjemně unaví.

Nenechte si ujít **free walking tour** – prohlídku města v angličtině nebo španělštině. Začíná na náměstí Sotomayor, pár kroků od přístavu, každý den.

Québec, Kanada

Stát ve státě, tak by se dal jinými slovy pojmenovat kulturní mišmaš, se kterým se setkáte v tomto sympatickém městě. Kanada je známá svojí pozitivní reputací, co se týká žen-solo cestovatelek. Québec je francouzsky mluvící město, které vás naučí milovat vysokou gastronomii a dobré víno.

Nejnebezpečnější země v Evropě

Nejvyšší hrozba terorismu: vysoká míra teroristické aktivity	Vysoká hrozba terorismu: několikrát zaznamenaná teroristická aktivita	Omezená hrozba terorismu: nízká míra teroristické aktivity	Nízká hrozba terorismu: žádná nebo velmi omezená teroristická aktivita
<ul style="list-style-type: none"> Velká Británie Turecko Belgie Francie Německo Rusko Španělsko 	<ul style="list-style-type: none"> Rakousko Ázerbájdžán Bosna a Hercegovina Kypr Dánsko Řecko Itálie Kazachstán Makedonie Nizozemsko Švédsko Ukrajina 	<ul style="list-style-type: none"> Albánie Bělorusko Bulharsko Chorvatsko Finsko Georgie Irsko Lucembursko Monako Montenegro Norsko Portugalsko Rumunsko Srbsko Slovensko 	<ul style="list-style-type: none"> Andorra Arménie Česká republika Estonsko Maďarsko Island Lotyšsko Lichtenštejnsko Litva Malta Moldavsko Polsko San Marino Slovensko Švýcarsko

5.1.2 Nejnebezpečnější města na světě

Mexiko:

Mexické problémy a drogy- dobře známé problémy a toto je jedno z měst, kde je hodně problémů. Mnohé zločiny zde jsou nepotrestány, jelikož úplatné složky policejních složek využívají mnohé drogové gangy. Cestování se zde nedoporučuje.

Caracas, Venezuela:

Jedno z nejproblematictějších měst ve Venezuele. Drogové kartely zde operují ve dne i v noci. Běžné jsou loupeže i jiné zločiny. Cestování po Venezuele je dobrodružné i tak, zkuste se Caracasu vyhnout.

Kapské Město, JAR:

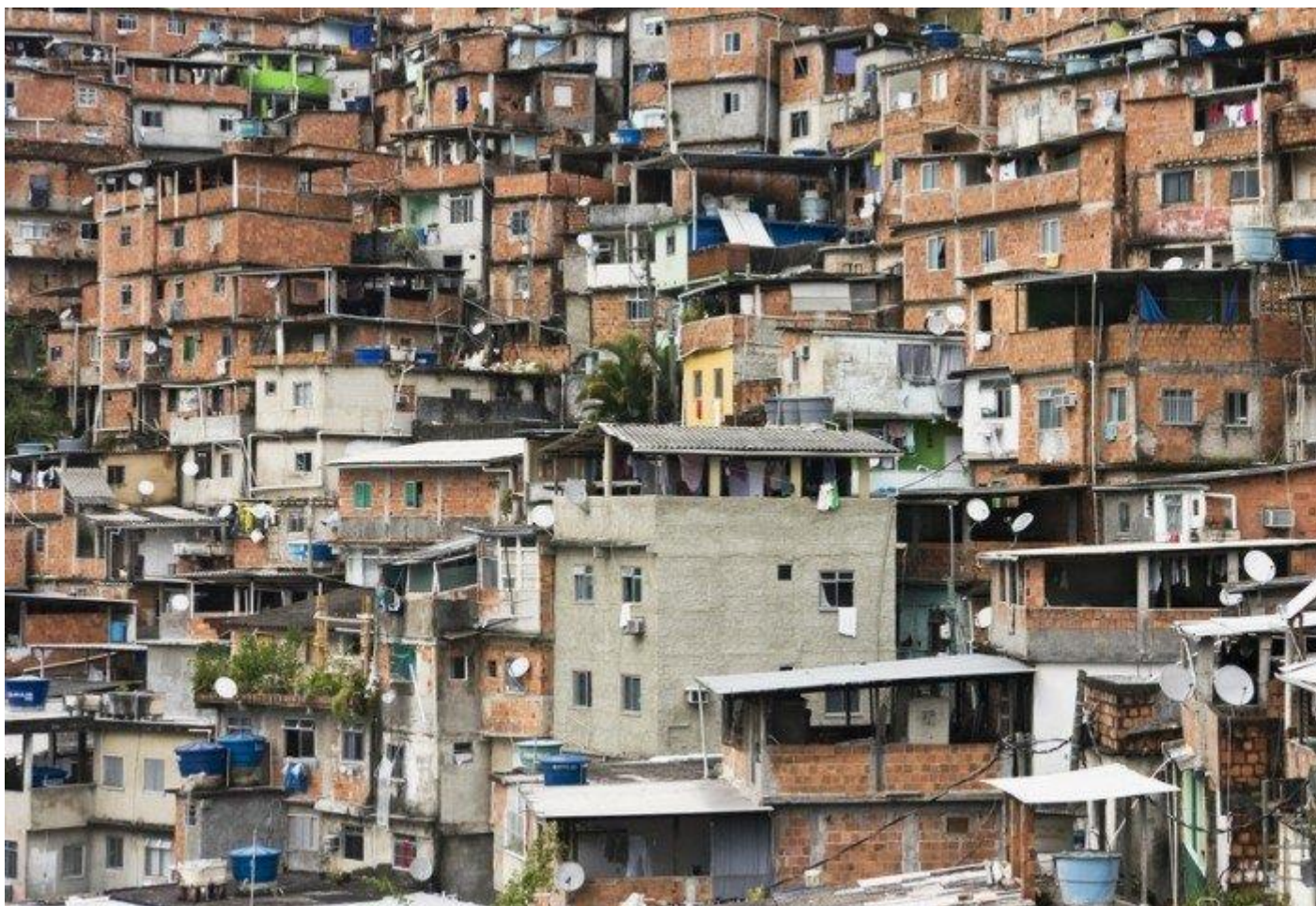
Vzhledem k výskytu chudoby a sociálních nepokojů město trpí extrémně vysokou mírou zločinů. Míří sem hodně turistů, protože je zde mnoho přírodních parků a rezervací, ale pokud už musíte přímo do Kapského Města, naplánujte si jeho návštěvu na den a nočnímu cestování se opravdu vyhněte.

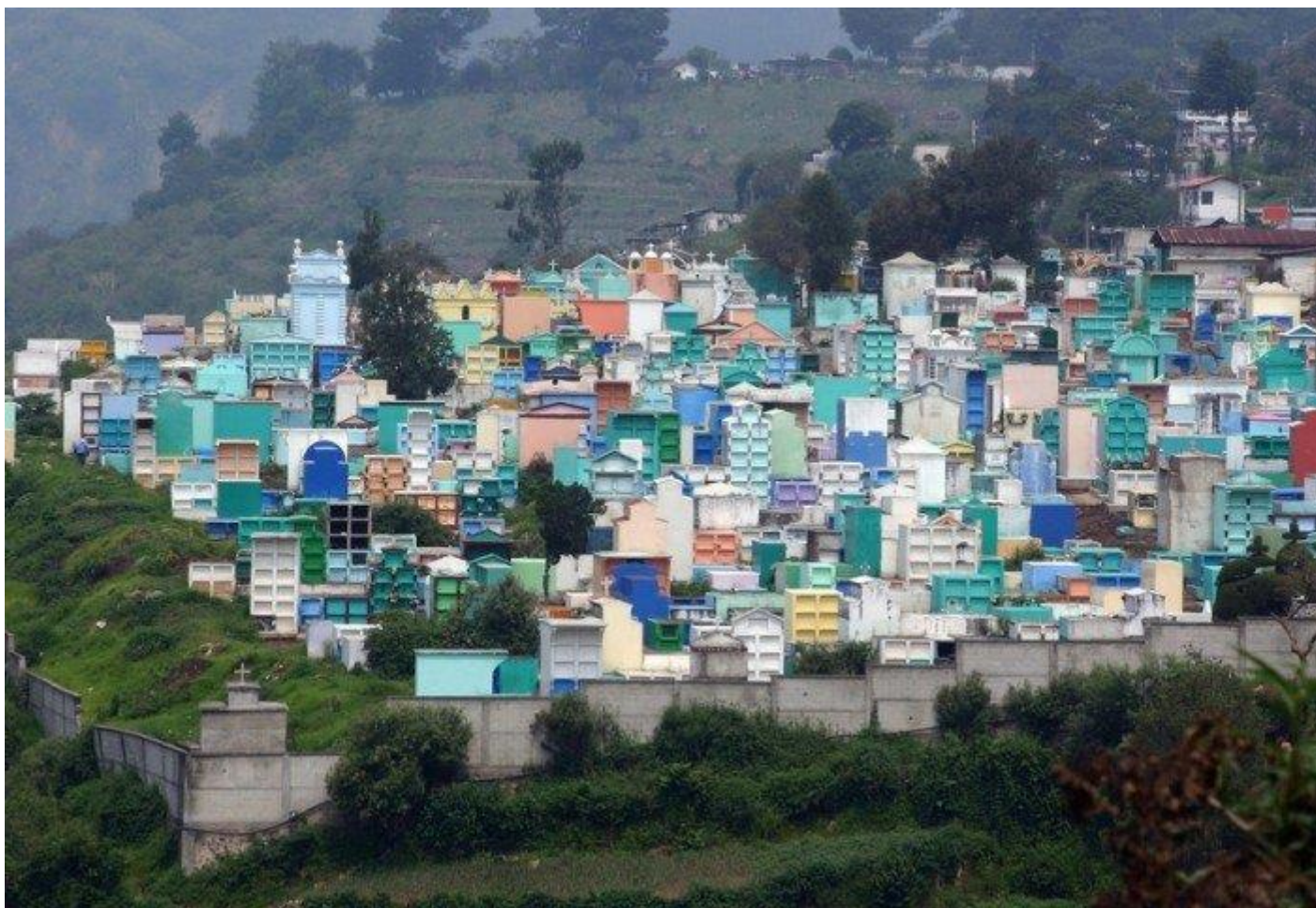
Rio de Janeiro, Brazílie:

Je mnoho měst, která jsou v Brazílii mnohem nebezpečnější, než je Rio de Janeiro. Ale od té doby, co turisté míří hlavně sem se kriminalita a noční loupežná přepadení prudce navyšují. Pokud sem cestujete, buďte obezřetní a přijměte běžná bezpečnostní opatření. Cestování po Brazílii je pro pokročilé turisty a dobrodruhy.

Guatemala City, Guatemala:

I když má Guatemala mnoho turistických atrakcí a možností vyžití, doporučuje se všem vyhnout se hlavnímu městu. Pouliční krádeže, vraždy a další zločiny se váží na stále se zvyšující distribuci a výrobu drog. Cestování je zde velmi nebezpečné.

Acapulco, Mexiko:

Není to tak dávno, kdy město bylo považováno za bezpečnou a luxusní rekreační oblast. Pro mnohé turisty je Acapulco stále populární, bohužel drogové kartely zde udělaly své a z okolí Acapulca se stala nebezpečná oblast. Statistiky ukazují nejvyšší počet vražd na světě cca 142 osob na 100 000 obyvatel.

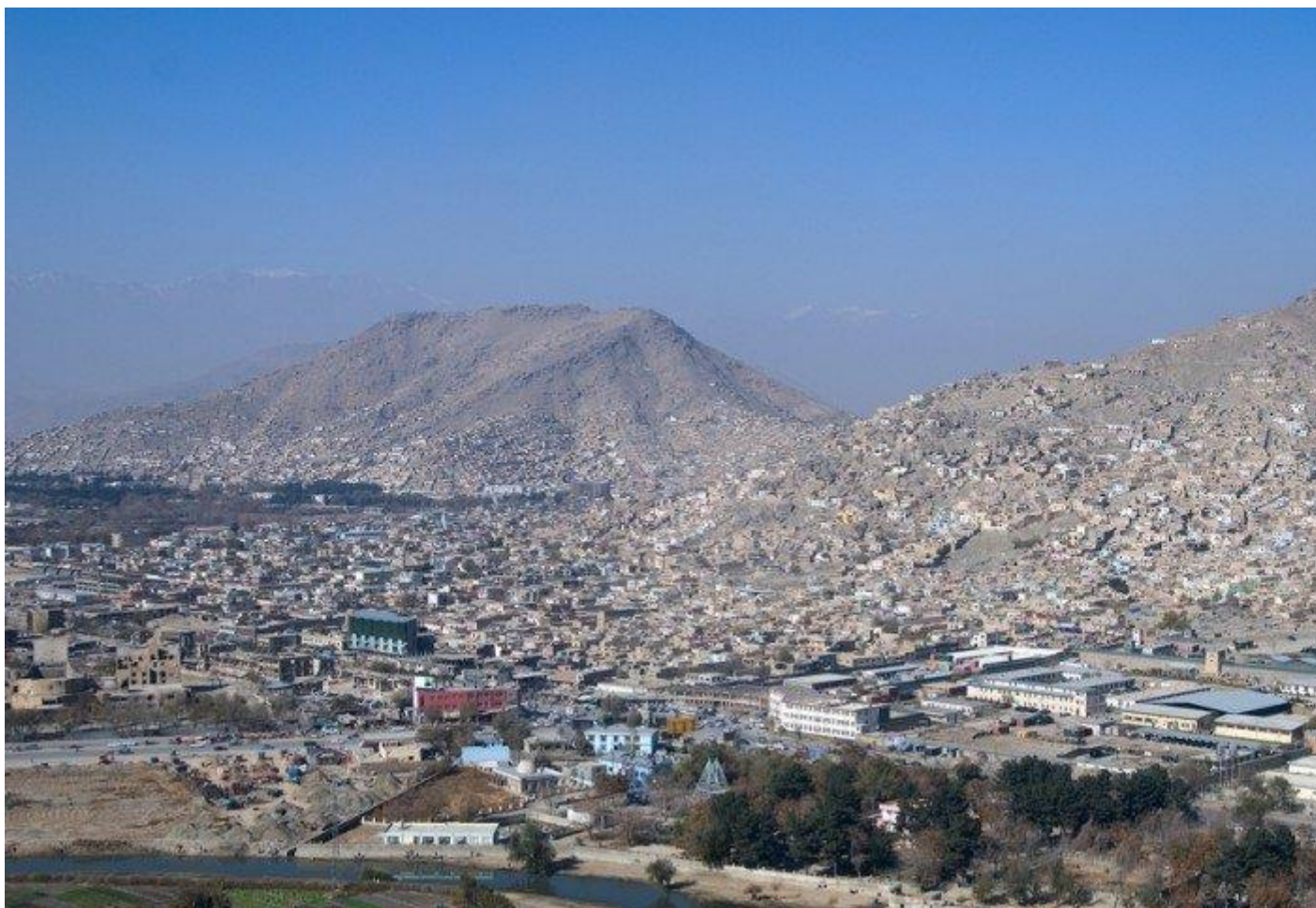
Bagdád, Irák:

Bombové útoky, střelba a další násilné akce jsou běžné v Iráku. Pro občany USA byla tato země dlouho na seznamu kam necestovat. Země je zničená, plná násilnických akcí a přepadení.

Kábul, Afghánistán:

To je jedno z nejnebezpečnějších měst na světě. Je ještě ve válečné zóně, i když američtí vojáci jsou postupně odstraňováni ze země. Teroristické útoky, včetně mnoha pumových útoků jsou běžné. Kábul čelí velmi nejisté budoucnosti a bude pravděpodobně velmi nebezpečné místo i v dohledné budoucnosti.

Karáčí, Pákistán:

Karáčí zažívá velké politické nepokoje a teroristické akce jsou na každodenním pořádku. Město charakterizují atentáty, sebevražedné útoky a válka gangů.

5.2 Cestovní pojištění, měny států, itinerář cesty

5.2.1 Cestovní pojištění

Když se budete držet těchto rad, vaše dovolená zaručeně dopadne dobře!

1. Ověřte si, zda je cestovní kancelář pojištěna proti úpadku

Každá cestovní kancelář má ze zákona povinnost být pojištěna proti úpadku. Ministerstvo pro místní rozvoj doporučuje klientům cestovní kanceláře informovat se, zda je cestovní kancelář řádně pojištěna pro případ úpadku.

2. Věnujte pozornost katalogu a cestovní smlouvě

Všímejte si všech informací uvedených ať už v katalogu nebo na internetu. Před samotným podpisem cestovní smlouvy si ji pořádně přečtěte.

3. Znejte přesnou cenu svého zájezdu

Cestovní kancelář vám musí sdělit konečnou cenu zájezdu, platnou v okamžiku podání informace, resp. v okamžiku odpisu smlouvy. Pokud je cena tvořena několika složkami, je nutné uvést aktuální cenu jednotlivých složek.

4. Pojistěte se

Nezapomeňte si před cestou vyřídit zdravotní a cestovní pojištění a připojištění. Nemusí být totiž vždy zahrnuto v ceně zájezdu. Využít můžete i pojištění pro případ stornování zájezdu nebo pojištění odpovědnosti za škodu.

5. Chtějte podrobné informace

Cestovní kancelář vám je povinna 7 dní před odjezdem poskytnout písemně další podrobné informace o všech skutečnostech, které jsou pro vás důležité a které jí jsou známy.

6. Není hotel jako hotel

Nenechte se mýlit. Tříhvězdičkový hotel v České republice nemusí vybavením a úrovní služeb odpovídat tříhvězdičkovému hotelu v jiné zemi. Informujte se proto u cestovní kanceláře, jaké služby a v jaké kvalitě váš hotel nabízí.

7. Znejte svá práva v případě změn cestovní smlouvy

Pokud je cestovní kancelář z objektivních důvodů nucena změnit podmínky vaší smlouvy před zahájením zájezdu, může vám navrhnout změnu cestovní smlouvy, se kterou můžete buď souhlasit, nebo můžete od smlouvy odstoupit.

Cena zájezdu smí být změněna maximálně 20 dnů před zahájením zájezdu, a to pouze za podmínek stanovených zákonem. Pokud cestovní kancelář zruší zájezd ve lhůtě kratší než 20 dní před jeho zahájením, má zákazník právo na 10% z ceny zájezdu jako smluvní pokutu.

Pokud cestovní kancelář po zahájení zájezdu neposkytne zákazníkovi sjednané služby či jejich podstatnou část řádně a včas, musí cestovní kancelář okamžitě provést taková opatření, aby mohl zájezd pokračovat. Pokud pokračování zájezdu nelze provést jinak než prostřednictvím služeb nižší kvality, než je uvedeno v cestovní smlouvě, je cestovní kancelář povinna vrátit zákazníkovi rozdíl v ceně.

Pokud zákazník s náhradním řešením nesouhlasí, musí mu cestovní kancelář vrátit rozdíl v ceně a byla-li součástí zájezdu i doprava, musí jej dopravit zpět na místo odjezdu nebo na jiné místo návratu, s nímž zákazník souhlasil.

8. Zjistěte si, na co máte právo v případě zásahu vyšší moci (např. živelné pohromy apod.)

V případě, že je původní zájezd zrušen cestovní kanceláří ještě před jeho zahájením, je cestovní kancelář povinna vrátit vám peníze za váš zaplacený zájezd. Může vám nabídnout jiný alternativní zájezd ve srovnatelné kvalitě. Pokud je cena vašeho nového zájezdu nižší, je cestovní kancelář povinna vám tento rozdíl bez zbytečného odkladu vrátit.

Pokud vyšší moc zasáhne v průběhu vašeho zájezdu je cestovní kancelář povinna poskytnout vám pomoc v nesnázích (např. náhradní ubytování, stravování jak umožňují okolnosti). Pokud taková opatření nelze učinit, cestovní kancelář vás dle okolností a po dohodě s vámi dopraví zpět na místo odjezdu nebo jiné místo návratu.

9. Kdy a jak můžete zájezd reklamovat

Zjistíte-li v místě pobytu, že cestovní kancelář neplní své závazky vyplývající z cestovní smlouvy řádně a včas, můžete bez odkladu uplatnit své právo na reklamaci (u cestovní kanceláře, u jejího delegáta, či jiného

zaměstnanec cestovní kanceláře). Reklamací uplatněte bez zbytečného odkladu tak, aby byla mohla být co nejdříve sjednána náprava. Doporučujeme také sepsat reklamační protokol podepsaný zástupcem cestovní kanceláře. Pokud nebyly nesrovnalosti oproti smlouvě odstraněny na místě, reklamujte je u cestovní kanceláře nejpozději do 3 měsíců od skončení zájezdu.

10. Pozor na nekalé či klamavé obchodní praktiky některých společností

Například vyhrajete-li zájezd, ověřte si, co případná výhra obsahuje a co musíte případně doplatit sami.

5.2.2 Měny států

Kurzy měn - kurzovní lístek ČNB

Kurzy měn České národní banky

Stát, měna	Kód	Počet	Kurz		Změna	Kurz	
			3.4.	4.4.		3.4.	4.4.
Americký dolar	 USD	1	25.3670	+0.14%	25.4040		
Australský dolar	 AUD	1	19.3000	-0.63%	19.1770		
Brazilský real	 BRL	1	8.1210	-0.18%	8.1060		
Britská libra	 GBP	1	31.7180	-0.36%	31.6010		
Bulharský lev	 BGN	1	13.8280	+0.03%	13.8330		
Čínský juan	 CNY	1	3.6850	+0.16%	3.6910		
Dánská koruna	 DKK	1	3.6360	+0.05%	3.6380		
Euro	 EUR	1	27.0450	+0.03%	27.0550		
Filipínské peso	 PHP	100	50.5900	0.00%	50.5870		
Hongkongský dolar	 HKD	1	3.2640	+0.15%	3.2690		
Chorvatská kuna	 HRK	1	3.6400	-0.05%	3.6380		

Indická rupie		INR	100	39.0350	+0.14%	39.0920	
Indonéská rupie		IDR	1000	1.9040	+0.10%	1.9060	
Izraelský šekel		ILS	1	6.9900	-0.28%	6.9700	
Japonský jen		JPY	100	22.7940	+0.96%	23.0140	
Jihoafrický rand		ZAR	1	1.8710	-1.33%	1.8460	
Jihokorejský won		KRW	100	2.2710	-0.57%	2.2580	
Kanadský dolar		CAD	1	19.0040	-0.56%	18.8960	
Maďarský forint		HUF	100	8.7610	-0.18%	8.7450	
Malajsijský ringgit		MYR	1	5.7290	+0.06%	5.7330	
Mexické peso		MXN	1	1.3540	-0.73%	1.3440	
MMF		XDR	1	34.4190	+0.14%	34.4680	
Norská koruna		NOK	1	2.9570	-0.33%	2.9470	
Novozélandský dolar		NZD	1	17.7620	-0.21%	17.7230	
Polský zlotý		PLN	1	6.3970	-0.65%	6.3550	
Rumunský nový lei		RON	1	5.9450	+0.15%	5.9540	
Ruský rubl		RUB	100	45.0140	+0.03%	45.0320	
Singapurský dolar		SGD	1	18.1510	+0.01%	18.1540	
Švédská koruna		SEK	1	2.8430	-0.98%	2.8150	
Švýcarský frank		CHF	1	25.3180	+0.11%	25.3470	
Thajský baht		THB	100	73.7840	-0.02%	73.7620	
Turecká lira		TRY	1	6.9650	-0.21%	6.9500	

5.2.3 Itinerář cesty

V turistice a v cestovním ruchu znamená Itinerář seznam míst, případně také seznam úseků cesty - například chystaného výletu, služební cesty či dovolené.

Při složitějších cestách bývá součástí letenek nebo jízdenek jako stručná rekapitulace cesty. Zahrnuje obvykle místa a data odjezdu a příjezdu, dopravní prostředky a dopravce v jednotlivých úsecích cesty, vzdálenosti a předpokládané časy, někdy i místa ubytování a místa která plánujete navštívit.

Podrobné itineráře pro různé druhy přepravy nabízejí internetové mapové systémy, jako je Mapy.cz nebo Google Maps.

6. Významné turistické cíle mimo ČR

6.1 Evropa

Evropa je území brané buďto jako jeden ze sedmi světadílů v jejich tradičních pojetích, nebo jako západní část Eurasiie. Ze severu jej ohraničuje Severní ledový oceán, ze západu Atlantický oceán, z jihu Středozemní a Černé moře spolu s vodními cestami, které je spojují, a z východu Asie (o přesném průběhu této části hranice nepanuje konsenzus).

Jde o druhý nejmenší světadíl mající rozlohu asi 10 180 000 km² (asi 7 % zemského povrchu), který je však zároveň druhý nejhustěji zalidněný (asi 72 obyvatel/km²), takže asi 730 000 000 obyvatel Evropy představuje asi 11% podíl na světové populaci (údaje k roku 2005).

Evropa je kolébkou tzv. západní civilizace. Evropské národy hrály dominantní roli ve světovém dění cca od 16. století až po počátek století 20., ve kterém byly zatlačeny do pozadí Spojenými státy americkými. Důvodem byla zejména politická a národnostní roztříštěnost Evropy, na jejímž území se odehrály hlavní boje obou světových válek a kterou po té druhé na čtyřicet let rozdělila železná opona.

I v současné době politická a jazyková roztržitost komplikují integraci Evropy, a to i u zemí, které jsou součástí [Evropské unie](#).

Mluví se zde 218 různými jazyky^[1] z nejméně 6 jazykových rodin ([indoevropská](#), [uralská](#), [altajská](#), [afroasijská](#), [severokavkazská](#) a [baskičtina](#)); naprostá většina mluvčích však připadá na jazyky [indoevropské](#). Jednotlivé státy jsou obvykle založeny na [národních základech](#) a existují zde oblasti, které jsou zdrojem závažných národnostních konfliktů (zejména [Balkán](#) a země bývalého [Sovětského svazu](#)).

Amerika

Americký kontinent

Amerika je jedním z šesti zemských kontinentů a je jediným kontinentem, jehož celé území leží na západní polokouli. Tradičním datem objevení Ameriky Evropany je rok **1492**, kdy k břehům světadílu pod španělskými vlajkami přirazila flotila vedená **Kryštofem Kolumbem**. Z Evropy však s velkou pravděpodobností vstoupili na americkou půdu jako první Vikingové, a to již o několik stovek let dříve.

Z fyzicko-geografického hlediska se rozlišuje **Severní**, **Střední** a **Jižní Amerika**, které od sebe dělí **Tehuantepecká**, resp. **Panamská šíje**. Západní

pobřeží Ameriky omývá [Tichý oceán](#), východní [Atlantický oceán](#), na severu světadíl zasahuje též do [Severního ledového oceánu](#). Amerika pokrývá 8,3 % povrchu [Země](#) (28,4 % pevniny) a žije v ní okolo 14 % lidské populace (900 milionů).

Historie

Po objevení Ameriky [Kolumbem](#) se nově nalezenému světadílu začalo říkat *Nový svět*. Dnešní název je odvozen od jména [italského](#) obchodníka a mořeplavce [Ameriga Vespucciho](#), který mezi lety [1499](#) a [1502](#) podnikl dvě plavby podél východního pobřeží [Jižní Ameriky](#). [Německý kartograf Martin Waldseemüller](#) vydal roku [1507](#) mapu světa, v níž nově objevený kontinent nazval podle [Vespucciho](#) křestního jména – *Amerika*. Tento akt vyvolal protesty veřejnosti, že se [Vespucci](#) snaží uzurpovat [Kolumbovi](#) jeho prvenství. [Vespucci](#) však – jak se později ukázalo z dobové korespondence – označení *Amerika* nijak neprosazoval.

Topografie

[Aconcagua](#), nejvyšší hora Ameriky.

Západní část Ameriky zabírají [Kordillery](#), západní části [Jižní Ameriky](#) se táhnou [Andy](#) a v západní části [Severní Ameriky](#) se rozléhají [Skalnaté hory](#). 2300 km dlouhé [Appalačské pohoří](#) se táhne na východním pobřeží Severní Ameriky od [Alabamy](#) k [Newfoundlandu](#). Severně od Apalačského pohoří, na východním pobřeží Kanady, leží [Arktické Kordillery](#).

Hydrologie

Amerika má mnoho řek s velkým [povodím](#). Největší povodí v Jižní Americe má řeka [Amazonka](#), která má také největší průtok z řek na Zemi. Největší povodí v Severní Americe a druhé největší na světě má řeka [Mississippi](#). Druhé největší povodí v Jižní Americe, okolo 2,5 mil. km², má řeka [Paraná](#).

Populace

New York je třetí nejlidnatější město v Americe.

Celková populace Ameriky je **858 000 000** a je rozdělena následovně^[1]:

- Severní Amerika: V roce **2001** 495 milionů obyvatel a v roce **2002** 501 milionů obyvatel (zahrnuje Střední Ameriku a Havaj)
- Jižní Amerika: V roce **2001** 352 milionů obyvatel a v roce **2002** 357 milionů obyvatel

Etnologie

Populace Ameriky se skládá z potomků osmi velkých etnik a jejich kombinováním.

- Indiáni, např. Inuité a Aleuté.
- Lidé s evropským původem, hlavně Španělé, Britové, Irové, Italové, Portugalci, Francouzi, Poláci, Němci, Nizozemci a Dáni.
- Mestici, kteří mají smíšený evropský a americký původ.
- Černoši, hlavně s původem v Západní Africe.
- Mulati, kteří mají smíšený černošský a evropský původ.
- Zambové (španělsky) a Cafuzové (portugalsky), kteří mají smíšený černošský a indiánský původ.
- Asiaté, kteří mají původ ve Východní, Jižní nebo Jihovýchodní Asii.

- Lidé z [Blízkého východu](#).
- [Američtí Asiaté](#), kteří mají smíšený asijský a americký původ.

Náboženství

Převažující náboženství v Americe jsou následující:

- **Křesťanství** ([Severní Amerika](#): 85 %; [Jižní Amerika](#): 93 %)
  - [Římské katolictví](#) (vyznávané 85 % [Mexickým](#) obyvatelstvem, asi 24 % obyvatel [USA](#) a více než 40 % obyvatel [Kanady](#)).
  - [Protestantství](#)
  - [Pravoslaví](#)
  - Ostatní křesťanství a necírkevní křesťanství (v USA se vyskytuje asi 1000 křesťanských vyznání a sekt).
- [Ateismus](#)
- [Judaismus](#)
- [Islám](#)

Mezi další víry patří [sikhismus](#), [buddhismus](#), [hinduismus](#) a v malých počtech [bahá'í](#) a [animismus](#).

Užití názvu

Pojem *Amerika* se v češtině (obdobně jako v jiných jazycích) v neformálním projevu obecně používá jako označení pro [Spojené státy americké](#). Američan je běžné označení jak pro obyvatele kontinentu, tak pro občana [Spojených států amerických](#).

Státy

Severní a Střední Amerika

Severní a Střední Amerika

• Antigua a Barbuda • Bahamy • Barbados • Belize • Dominika • Dominikánská republika • Grenada • Guatemala	• Haiti • Honduras • Jamajka • Kanada • Kostarika • Kuba • Mexiko • Nikaragua	• Panama - <i>těž součást J. Ameriky</i> • Salvador • Spojené státy americké • Svatý Kryštof a Nevis • Svatá Lucie • Svatý Vincenc a Grenadiny • Trinidad a Tobago

Jižní Amerika

Jižní Amerika

- [Argentina](#)
- [Bolívie](#)
- [Brazílie](#)
- [Ekvádor](#)
- [Francouzská Guya](#)

Austrálie a Oceánie - obecná charakteristika

Rozloha a poloha

Kontinent Austrálie a Oceánie (v cizojazyčné literatuře se často používá jen jednoslovné „Oceania“) je se svojí rozlohou **8,9 milionů km² nejmenším světadílem na Zemi**. Největší část této rozlohy tvoří australská pevnina (7,7 mil. km²), dále sem patří ostrov Nová Guinea, Severní ostrov a Jižní ostrov, tvořící Nový Zéland a stovky malých ostrovů v Tichém oceánu. Název vznikl z původního označení „Terra Australis“, což znamená „Jižní země“.

Pobřeží a ostrovy

Pobřeží australské pevniny je málo členité. Na jihu a západě obklopuje pevninu **Indický oceán**, na východě **Tichý oceán** prostřednictvím jeho okrajových moří **Korálového moře**, **Tasmanova moře**. Na severu se nachází **Arafurské moře** a **Timorské moře**, které oddělují tento kontinent od Asie a patří k Indickému oceánu.

Mezi významné zálivy patří na jižním pobřeží **Velký australský záliv** spolu s menším **Spencerovým zálivem** a **Svatovincentským zálivem**. Na severním pobřeží mezi **poloostrovem York** a **Arnhemskou zemí** je to **Carpentarský záliv**. Na západním pobřeží leží známá **Žraločí zátoka**.

Největším ostrovem, druhým největším na světě, je ostrov Nová Guinea (785 753 km²). Druhým je **Jižní ostrov (145 836 km²)**, třetí **Severní ostrov (111 583 km²)**, čtvrtá **Tasmánie (64 519 km²)** a pátá **Nová Británie (35 145 km²)**. Mezi další významné lze počítat ostrovy **Nová Kaledonie**, **Viti Levu**, **Bougainville**, **Nové Irsko**, **Vanua Levu**, **Guadalcanal**.

Povrch

Výšková členitost australské pevniny je velmi malá. Většinu území tvoří **roviny s nadmořskou výškou pod 600 m n. m.** Nejvyšším bodem je **Mount Kosciusko (2 228 m n. m.)** v **Australských Alpách**. Podél východního pobřeží se táhne rozsáhlé **Velké předělové pohoří**, které dosahuje nejvyšších výšek právě na jihu v **Australských Alpách**. Ve střední Austrálii se dále rozkládá **Musgraveovo pohoří** a **MacDonnellovo pohoří**.

Středem ostrova Nová Guinea se táhne **Centrální pohoří/Pohoří Maoke** s nejvyšším bodem **Puncak Jaya (4 882 m n. m.)**, který je zároveň nejvyšším bodem celého kontinentu.

Na Jižním ostrově Nového Zélandu se rozkládají **Jižní Alpy** s nejvyšší horou **Mt. Cook** (3 764 m n. m.). Na Severním ostrově je známá sopka **Ruapehu** (2 797 m n. m.). Sopkami jsou též proslulé Havajské ostrovy. Sopky **Mauna Kea** (4 205 m n. m.) a **Mauna Loa** (4 168 m n. m.) jsou považovány za nejvyšší hory světa, jelikož „vyrostly“ z přibližné 5 kilometrové hloubky oceánu.

Nejnižším bodem celého kontinentu je **hladina Eyreova jezera** v Austrálii, která je v nadmořské výšce **-16 metrů** (pod hladinou oceánu).

Nerostné suroviny

Významné surovinové zdroje se objevují hlavně na australské pevnině. **Austrálie disponuje rozsáhlými zásobami ropy a zemního plynu, černého i hnědého uhlí, železné rudy, manganové rudy, rud neželezných kovů (kobalt, bauxit, zinek, nikl, měď, olovo, uran, titan) nebo zlata.**

Zásoby ropy, zemního plynu a zlata byly nalezeny na Nové Guinei. Ložiska kobaltu a niklu jsou i na ostrově Nová Kaledonie. Nový Zéland má skromné zásoby černého uhlí.

Vodstvo

Australská pevnina patří k nejsušším oblastem světa. Téměř 2/3 území jsou bezodtoké. Většina říčních toků jsou dočasné (v období sucha vysychají), místně se nazývají creeky. Stálá říční síť je pouze v jihovýchodní Austrálii. Krátké řeky se objevují v pobřežních oblastech.

Největší jezera se vyskytují na jihu Austrálie a jsou převážně slaná a mělká (velký výpar). Jejich hladina velmi kolísá, tudíž jejich plocha se mění v závislosti na období sucha či dešťů.

Skoro 1/3 území Austrálie má velké zásoby podzemní artézské vody, které mnohde poskytují jedině možné zdroje pitné vody.dostatek vody.

Podnebí a krajina

Většina území australské pevniny se rozkládá v tropickém podnebném pásu. Severovýchodní část, která má dostatek dešťových srážek, tvoří vlhká tropická oblast, kde se vyvinuly **tropické deštné lesy** či střídavě vlhké lesy. **Východní, jihovýchodní a jihozápadní pobřeží patří do subtropického podnebného pásu středomořského typu**, kde rostou subtropické lesy tvořeny typickými blahovičníky (eukalypty). **Střední část Austrálie má suché klima**, kde se vyvinuli **pouště** (např. **Velká Viktoriina poušť**, **Velká písečná poušť**, **Gibsonova poušť** či **Simpsonova poušť**), které přechází v savany na místech s vyšším úhrnem dešťových srážek. Nejjižnější část a ostrov Tasmánie spadají do **mírného podnebného pásu**.

Na ostrově **Nová Guinea**, která patří do **rovníkového podnebného pásu**, se vyskytují rozsáhlé tropické deštné lesy.

Severní část **Nového Zélandu** má **subtropické klima**, jižní část **mírné klima**.

Ostrovy v Tichém oceánu mají **vlhké oceánské klima** s dostatečným množstvím dešťových srážek.

Fauna

Austrálie je známá velkým množstvím endemických (žijí jen zde) druhů živočichů. Nejznámější jsou zástupci vačnatců, jako je klokan či koala, nebo zástupci ptakořitných, jako je ptakopysk či ježura. V Austrálii žije též velké množství ptáků (pštrosi, papoušci) a hadů (většina nejjedovatějších hadů na světě, žije právě zde). Zástupcem šelem je pes dingo. V minulosti museli v Austrálii řešit přemnožení dovezených druhů živočichů, např. králíků.

Obyvatelstvo

Austrálie a Oceánie je nejméně a nejrřeději osídleným kontinentem (mimo Antarktidy). Celkový počet obyvatel je asi 37 milionů (odhad OSN, 2010), z toho přibližně 22,3 milionů žije v Austrálii, dalších 6,8 milionů žije v Papui-Nové Guinei a 4,4 miliony na Nové Zélandě. Ostrovy v Tichém Oceánu mají přibližně 3 miliony obyvatel.

Největšími městy (nad 1 milion obyvatel) jsou australská města Sydney, Melbourne, Adelaide, Brisbane a Perth, na Novém Zélandu pak město Auckland.

Většinu obyvatel tvoří potomci přistěhovalců z Evropy (hlavně britského původu). Austrálie byla kdysi trestanecká kolonie britského impéria. Obyvatelé se soustředí hlavně na východní a jihovýchodní pobřeží do velkých měst, jelikož většina území Austrálie má nepříznivé přírodní podmínky. **Původními obyvateli pevniny byly australští černoši – Austrálci (orig. Aborigini)**, které v minulosti potkal stejný osud jako indiány v Americe a dnes žijí hlavně v centrální části.

Úředními jazyky ve většině zemí je angličtina nebo francouzština. Většina obyvatel se hlásí ke křesťanskému vyznání (protestanti či katolíci). Původní obyvatelé vyznávají přírodní náboženství.

Hospodářství

Mezi vyspělé státy této oblasti patří Austrálie a Nový Zéland. Austrálie je stát s vysokou životní úrovní, s rozvinutým průmyslem (základním i zpracovatelským) a vyspělým moderním zemědělstvím. Patří mezi přední vývozce bauxitu, železné rudy, pšenice, hovězího masa a ovčí vlny. Nový Zéland lze zařadit mezi ekonomicky vyspělé státy s tržním hospodářstvím s moderním zemědělstvím a vyspělým průmyslem. Je předním vývozce skopového masa, ovčí vlny a ovoce.